Droogdokkenpark Antwerpen

‘een unieke plek in de stad’ | april 2011

Droogdokkenpark Antwerpen

‘een unieke plek in de stad’ | april 2011

Inhoudsopgave

01. **Inleiding** 7

02. **Visie op het Droogdokkeneiland als plek en park** 11

03. **Globale visie Droogdokkeneiland** 15

- 3.1 De hoofdprincipes 15
- 3.2 Ruimtelijke opbouw 21
- 3.3 De deelgebieden 25
- 3.4 Bebouwingsstrategie 43
- 3.5 Duurzaamheid 51

04. **Schetsontwerp Droogdokkenpark** 53

05. **Kostenraming schetsontwerp park** 67

06. **Plan van aanpak vervolg** 73

01. INLEIDING

Op een bijzondere plek in de stad is het Droogdokkeneiland gelegen; in de buitenbocht van de Schelde, op de grens tussen binnenstad en haven, als onderdeel van het 'eilandje' waar in de toekomst nieuwe stadswijken worden ontwikkeld en als beëindiging van de Scheldekaaien. De naam Droogdokkeneiland verwijst naar het oude droogdokkencomplex aan de oostzijde van het eiland, dat nu nog deels als droogdok in gebruik is maar in de toekomst deze functie wellicht gaat verliezen. De twee sluizencomplexen aan de noord- en zuidzijde vormen de entrees naar het Droogdokkeneiland en zorgen met de droogdokken en de Schelde voor een prachtige vermenging van haven- en riviersfeer op het eiland.

In 2010 is het Masterplan Scheldekaaien afgerond. Hierin wordt de totale heraanleg van de Scheldekaaien van Droogdokkeneiland tot en met Petroleum Zuid beoogd. In dit Masterplan is voor Droogdokkeneiland een transformatie voorzien naar een grootstedelijk rivierpark én uitwaaiplek. De belangrijkste ambities, die hierbij door de stad Antwerpen geformuleerd zijn worden hieronder kort omschreven:

- Scharnierpunt tussen stad en haven: benut uniek uitzicht op binnenstad en haven door ligging in buitenbocht, aantrekkelijk voor recreatie door nabijheid binnenstad en poort naar de haven, behoud sfeer en identiteit pre-industrieel havengebied.
- Scheldelandschap; oevers Droogdokkeneiland als onderdeel van groene ruimten langs rivier (o.a. Noordkasteel), water als belangrijke structurele drager voor watergerelateerde activiteiten, getijdenlandschap beleefbaar maken.
- Nieuw park voor de stad; met Park Zuid belangrijkste uitbreiding zowel lokaal als bovenlokaal, uniek karakter door combinatie van water, natuur en industrieel landschap, recreatieve trekpleister, toekomstige buurtfunctie.

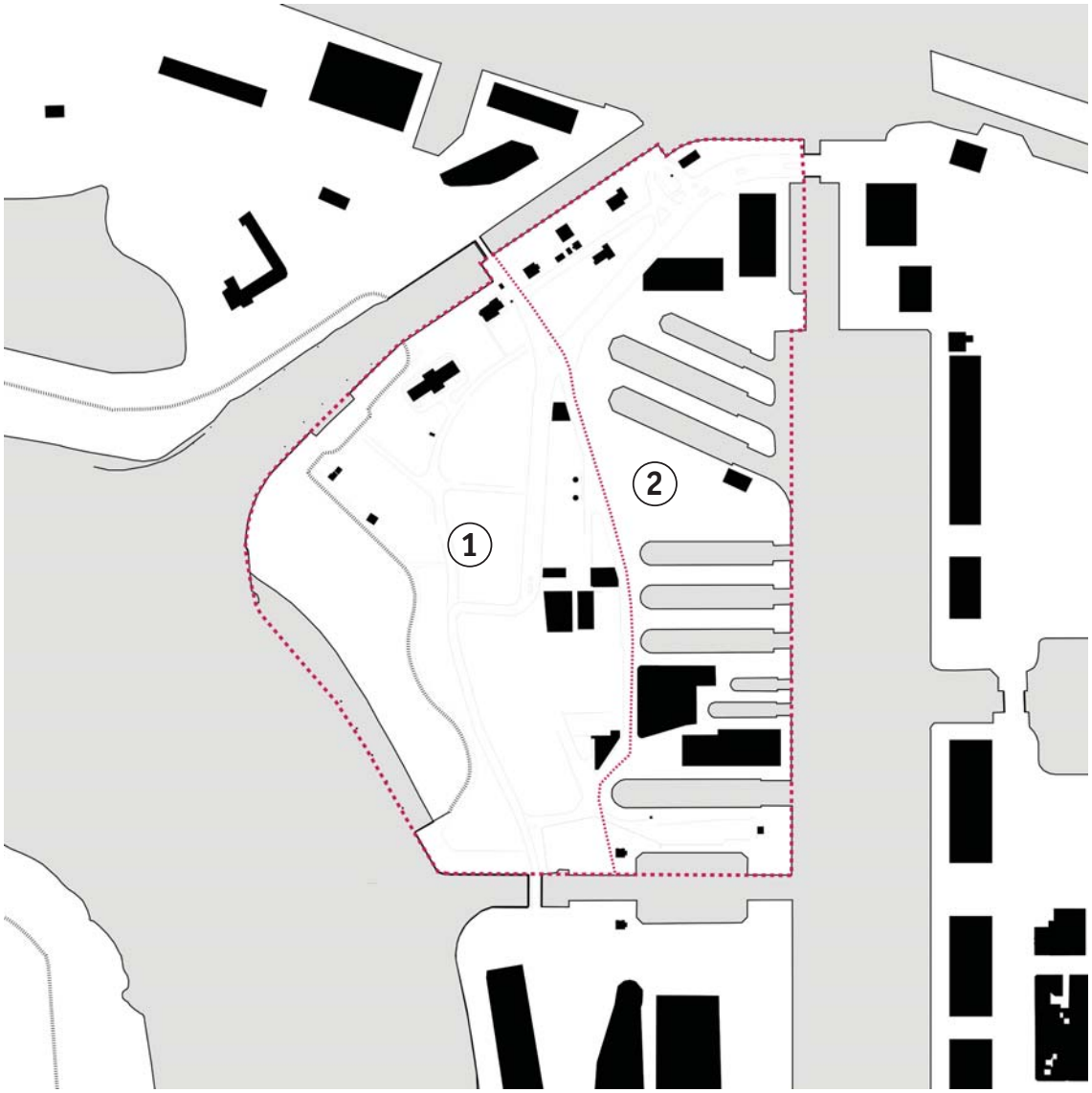

Situatie van het plangebied met fase 1 en 2

Dit boek geeft een beeld van de visie op het Droogdokkeneiland en een mogelijkheid waarop deze visie kan worden uitgewerkt, op schetsontwerpniveau, voor het Droogdokkenpark. Visie en schetsontwerp zijn gebaseerd op de uitvraag zoals die door de stad Antwerpen is geformuleerd in het bij de open oproepprocedure meegegeven projectdossier en bestek. De ontwerpinzending biedt een stevige basis voor verdere uitwerking in een eventueel vervolg. Tegelijkertijd is het flexibel genoeg om aanvullende wensen en eisen van de opdrachtgever en andere partijen en belanghebbenden een plek te kunnen geven met behoud van de leidende thema's en hoofdprincipes zoals geformuleerd in de visie.

Kort en bondig zullen we eerst onze visie op de opgave uiteenzetten (hoofdstuk 2). Vervolgens wordt via het benoemen van de hoofdprincipes de 'Globale visie Droogdokkeneiland' beschreven (hoofdstuk 3). In hoofdstuk 4 wordt het schetsontwerp voor het Droogdokkenpark toegelicht en geïllustreerd en tot slot komt in hoofdstuk 5 de bijbehorende investeringsraming aan bod.

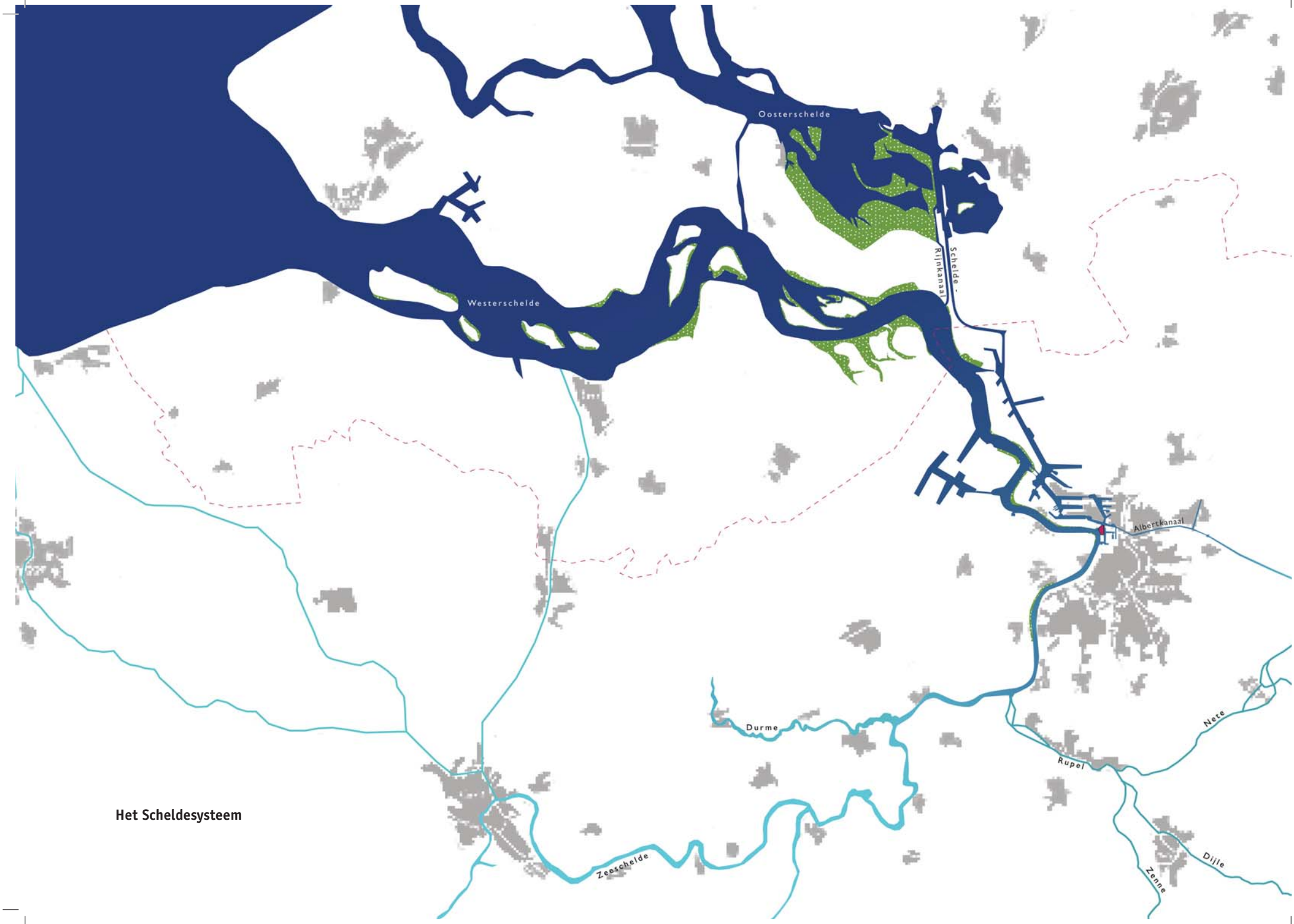

Het Scheldesysteem

02. VISIE OP HET DROOGDOKKENEILAND ALS PLEK EN PARK

Kort zullen we ingaan op onze fascinatie voor en visie op de plek en de opgave en de daaruit voortvloeiende leidende thema's. Deze thema's zijn de drijfveer voor de globale visie en ook voor de manier waarop het schetsontwerp tot stand is gekomen.

Het Scheldelandschap als belevenis

We maken op deze unieke plek een duidelijke keus om de bijzondere ligging aan de Schelde van dit toekomstige park ten volle te benutten. Op vele plekken langs de Schelde is het kenmerkende slikken- en schorrenmilieu langs de oevers te vinden, van grootschaliger gebieden richting Nederland tot langgerekte stroken langs de oevers van de Schelde verder stroomopwaarts. Nergens echter is de combinatie van deze dynamische riviernatuur met de nabijheid en toegankelijkheid vanuit de stad zo prominent aanwezig. Dit is dé plek om het slikken- en schorrenmilieu dat is ontstaan door de getijdeninvloed beleefbaar te maken: een getijdenpark voor de Antwerpenaren. Wadend door het slib, veilig via hoge steigers of juist over lage paden, vissend, vogelspottend en pieren stekend. Twee hoofdingrepen maken dit mogelijk: het slikken- en schorrenmilieu wordt uitgebreid richting droogdokken en de getijdeninvloed en riviernatuur wordt maximaal beleefbaar gemaakt.

LANDSCHAP

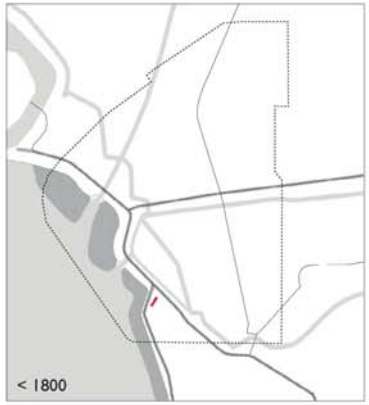

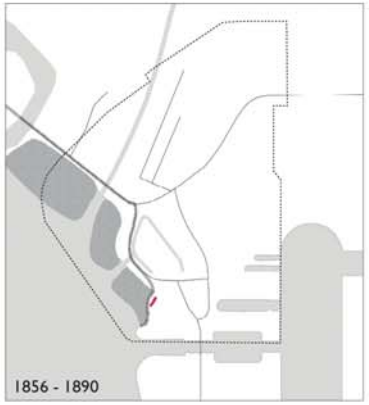

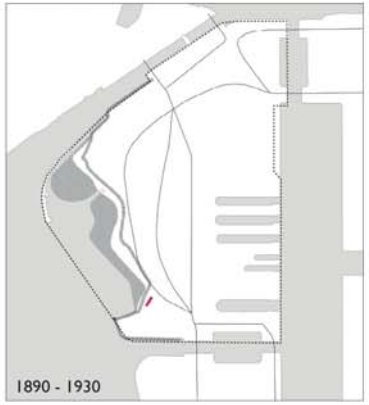

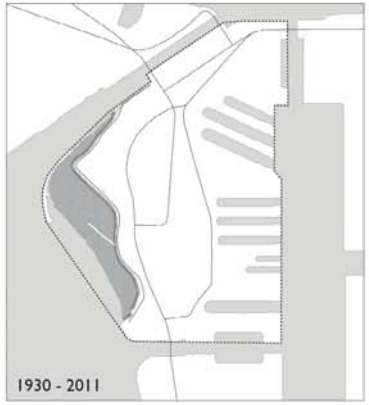

VERDEDIGING

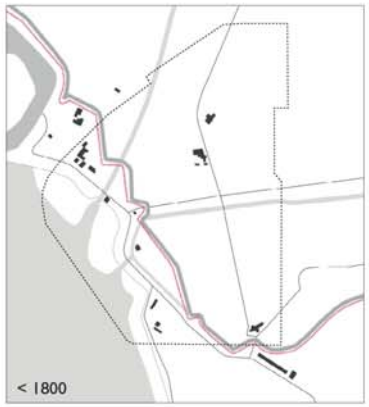

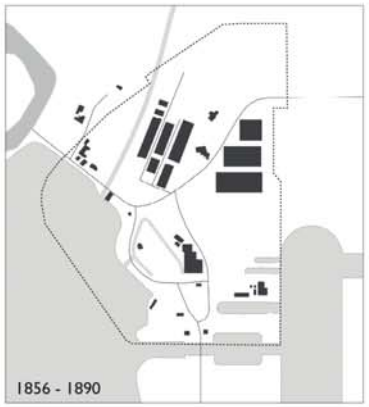

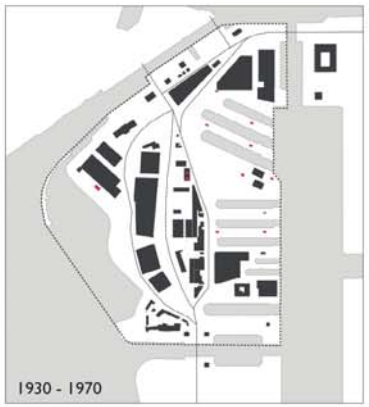

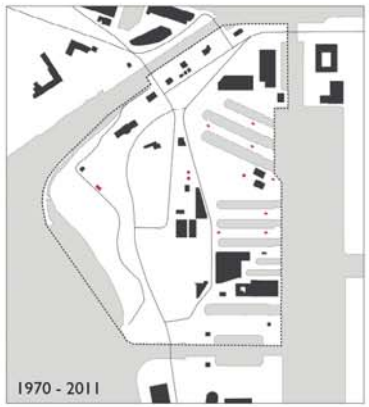

HAVEN

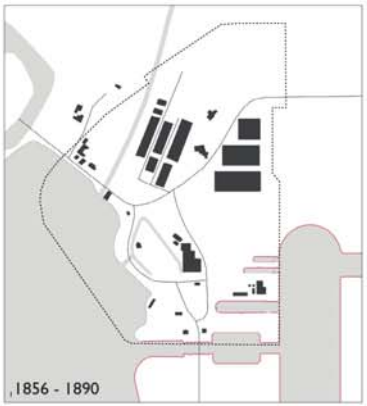

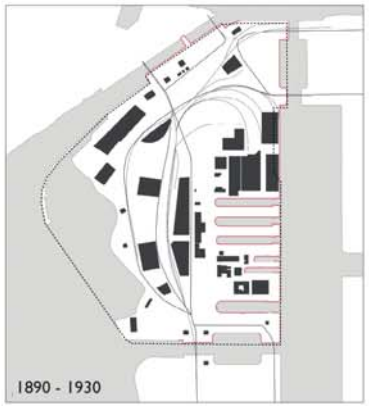

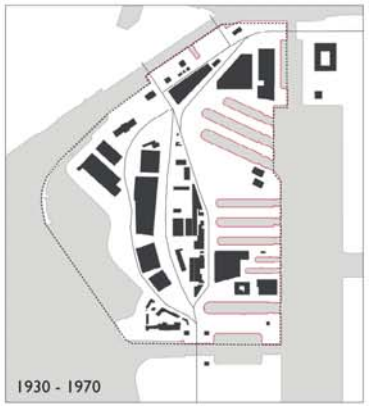

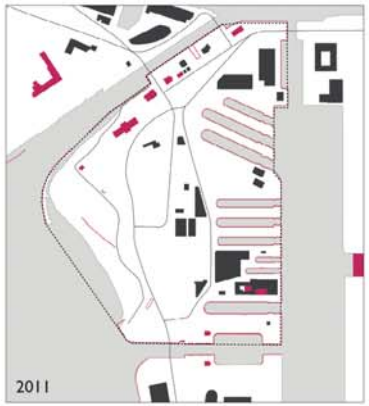

Spannend en ongepolijst

Dit park wordt al uniek door zijn ligging, ook het karakter van het Droogdokkenpark zal anders zijn dan we gewend zijn van een 'traditioneel' stedelijk park. Het 'ongepolijste' van de haven wordt gecombineerd met het 'spannende' van het getij. Tel hierbij de wens van de stad op om een relatief ongeprogrammeerd park te maken en het recept voor een bijzondere plek is aanwezig. De kunst zal zijn om de aantrekkingskracht die de plek nu al heeft bij veel Antwerpenaren, o.a. als barbecueplek of voor graffitikunst, te behouden en toch de recreatieve potentie te verhogen. Dit moet een park worden met 'ruwe kantjes', een park dat niet altijd overal toegankelijk is (bijv. storm- en springtij), maar tegelijkertijd uitnodigend en op vele manieren te gebruiken.

Geschiedenis als inspiratie

De historische gelaagdheid van het gebied en de cultuurhistorische rijkdom zetten we in als inspiratie. De veelheid aan lagen, structuren en objecten, waarvan de bindende factor toch de relatie met het water is, zal niet altijd letterlijk worden opgenomen in het nieuwe park, maar zal als een nieuwe interpretatie zijn terug te vinden. Vanzelfsprekend worden de gebouwde monumenten opgenomen in de parkstructuur en zal gezocht worden naar een passend toekomstig gebruik. Maar ook de nog aanwezige en reeds verdwenen historische structuren, relicten, verhalen etc. die geen beschermde status hebben, zijn gebruikt bij het ontwikkelen van de visie en het schetsontwerp.

Historische analyse

03. GLOBALE VISIE DROOGDOKKENEILAND

In dit hoofdstuk wordt een aanzet gegeven voor de globale visie op het gehele Droogdokkeneiland. Op basis van de in het vorige hoofdstuk benoemde leidende thema's zijn een aantal hoofdprincipes geformuleerd voor de globale visie (3.1). Vervolgens komt de ruimtelijke opbouw van het eiland aan de orde (3.2), die ook per deelgebied behandeld wordt (3.3). De bebouwingsstrategie en duurzaamheidstrategie komen respectievelijk in paragraaf 3.4 en 3.5 aan bod.

3.1 De hoofdprincipes

- *Waterkering opschuiven*
  Om het slikken- en schorrenmilieu goed beleefbaar te maken wordt de waterkering zo ver mogelijk opgeschoven richting de droogdokken. Het eiland is 'slechts' 400m. lang, dus ligt de kans vooral in het landinwaarts vergroten van dit 'getijdenpark'

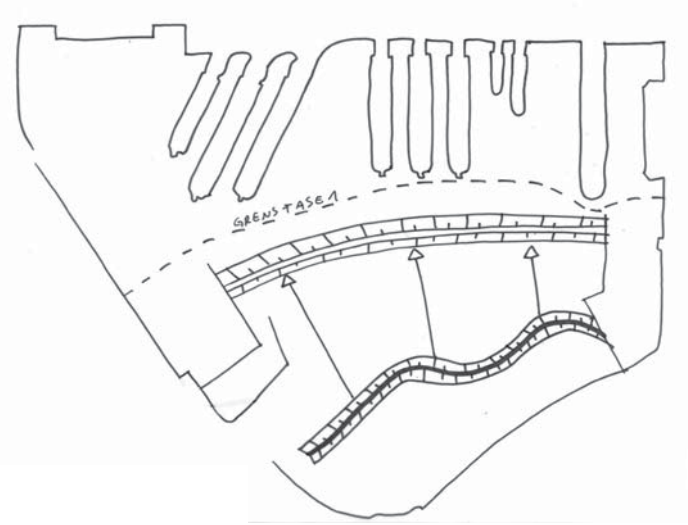

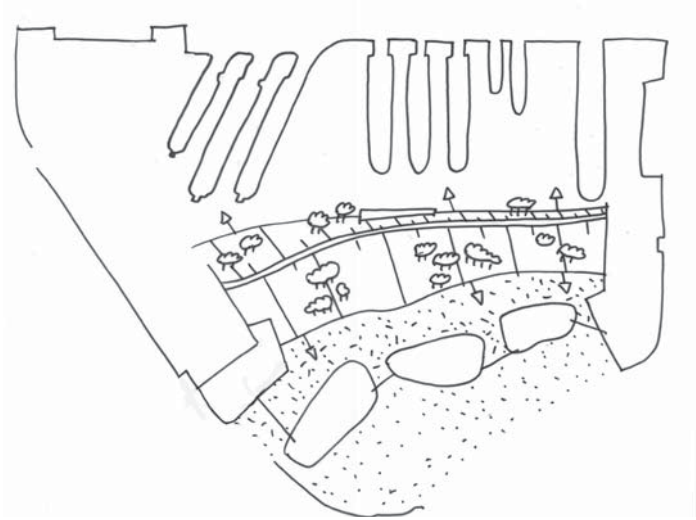

- *Geprogrammeerde dijk*
  De waterkering wordt vormgegeven als een 'dijkpark' met flauwe, glooiende hellingen waarop boomgroepen zijn geplant (behalve op de waterkering zelf). Op deze dijk is het grootste deel van het (vereiste) parkprogramma gesitueerd. Het dijkpark zal een verbindende rol spelen tussen het 'getijdenpark' en de droogdokken

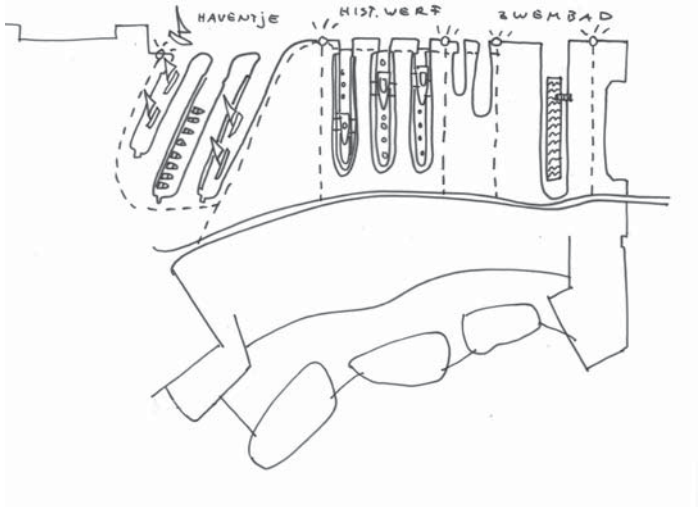

- *Watergebonden programma voor de droogdokken*
  Vooralsnog zal het grootste deel van de droogdokken zijn huidige functie behouden. In de toekomst zullen de dokken waarschijnlijk geleidelijk vrijkomen. Het maritieme karkater kan behouden worden door hier watergebonden functies te stimuleren. De dokken kunnen daarbij als dok in gebruik blijven, maar ook met water gevuld zijn. Een minimale openbare toegankelijkheid van het droogdokkenterrein zal gegarandeerd worden

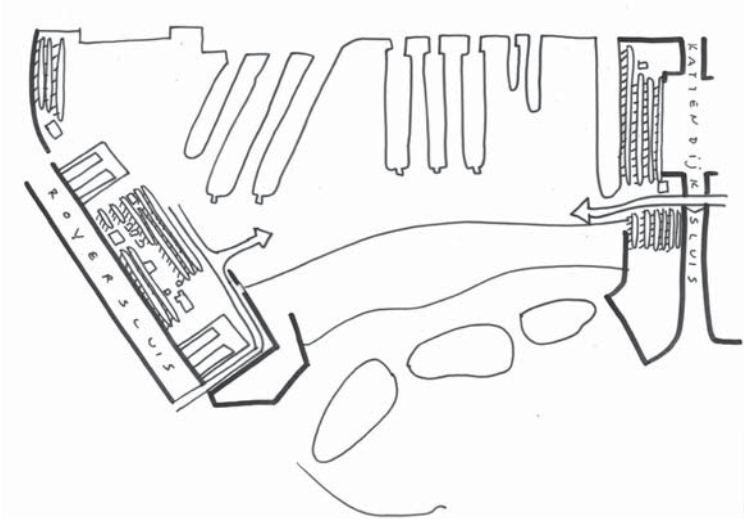

- *Sluizencomplexen als herkenbare entrees*
  De sluizencomplexen fungeren als (enige) entrees van het park. Ze vormen met hun functie voor de scheepvaart een onlosmakelijk onderdeel van de droogdokken, maar worden herkenbaar als entrees door de massale aanplant van platanen. De oude (beschermde) gebouwen en gebouwtjes worden moeiteloos opgenomen is het bomenraster. Autobereikbaar programma wordt op deze 'koppen' gesitueerd, evenals bijbehorend parkeerprogramma. Door deze organisatie wordt autoverkeer over het eiland zoveel mogelijk vermeden

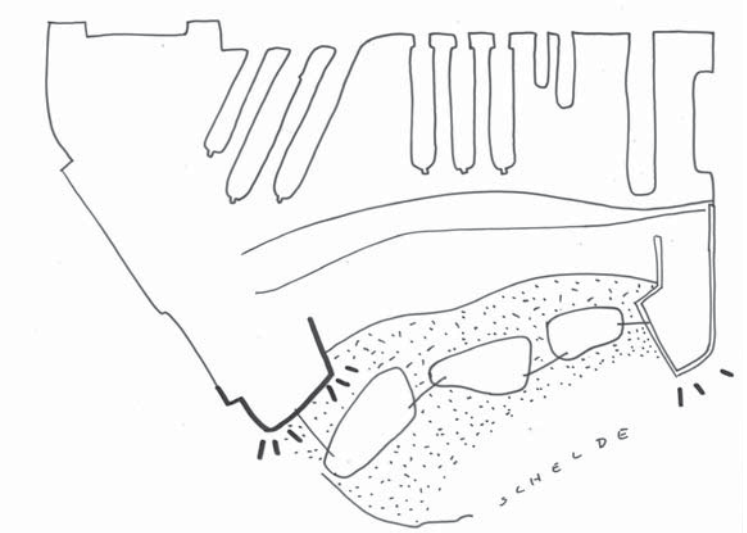

- *Een oude en een nieuwe Belvédère*
  Aan de Belvédère op de hoek van de Kattendijksluis en de rivier wordt een nieuwe Belvédère toegevoegd; op de hoek van de Royersluis en de rivier in de vorm van een bastion. Beiden vormen ze begin en einde van het 'getijdenpark' en bieden ze door hun hoge ligging een prachtig uitzicht over rivier en park

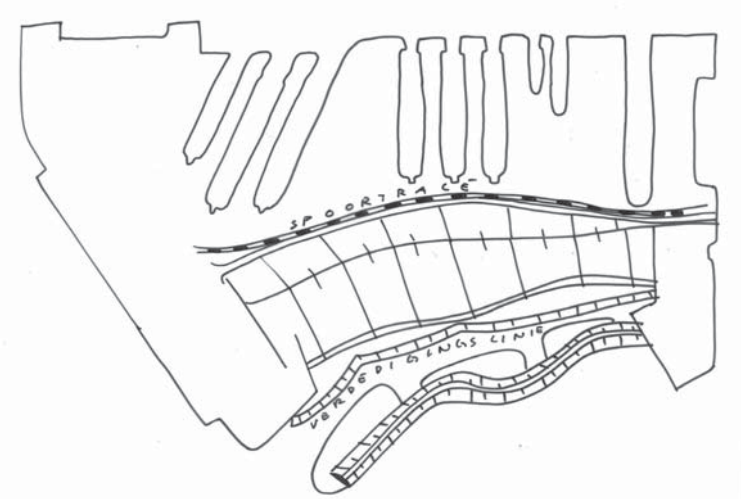

- *Historische lijnen en structuren leesbaar*
  Opvallend is dat alle historische lijnen parallel aan de rivier zijn gelegen; de oude oeverlijnen, de dijk en de voormalige verdedigingswerken. De huidige wegen door het gebied volgen de vroegere sporen naar de droogdokken en lopen eveneens evenwijdig aan de rivier. Volgens dit parallelle principe laten we de routes en paden als een soort 'stroomlijnen' terugkomen in het park. Soms volgens ze letterlijk de historische lijnen (oude dijk), soms zijn ze een verre verwijzing (verdedigingslinie). Ook de oorspronkelijke uitmondingen van Schijn en Vosseschijn komen, op een eigentijdse manier geïnterpreteerd, terug in het verhaal

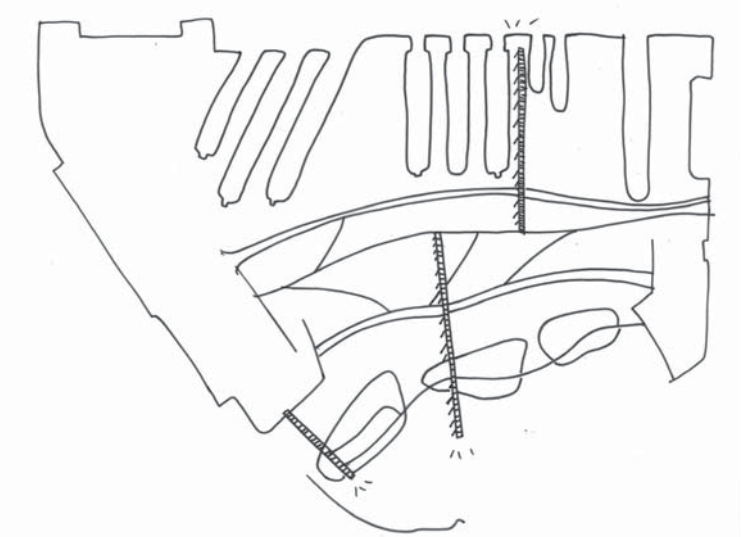

- *Koppelstukken en uitzichtpunten*
  Lange hooggelegen steigers koppelen de doorgaande paden aan elkaar en zorgen voor een feitelijke verbinding tussen de verschillende parkdelen. Ze zijn een verwijzing naar de aanwezige steigers en remmingwerken en worden bij voorkeur opgebouwd met bestaande, in het gebied 'overgebleven' materialen. Aan de kopkanten zijn de steigers uitzichtpunten over rivier en droogdokken. Trappen verbinden ze met de lagergelegen parkdelen

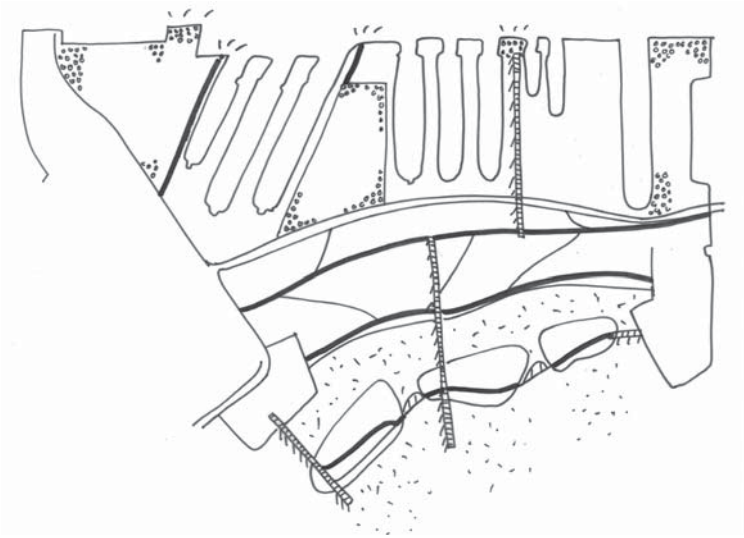

- *Stevig raamwerk*
  Tezamen bieden dijkpark, paden en steigers een robuust raamwerk in een dynamisch park. Het raamwerk vormt een hooggelegen en veilig begaanbaar netwerk, aangevuld met laaggelegen en 'spannende' paden. Het dynamische park wordt aan de rivierzijde gevormd door de wisseling tussen eb en vloed en het daaruit voortvloeiende veranderlijke slikken- en schorrenpatroon. Aan de dokkenzijde heeft de dynamiek te maken met de onzekerheid van het toekomstig gebruik. Een minimale openbare toegankelijkheid via paden (en pleinen) garandeert in ieder geval een goede beleefbaarheid van het droogdokkenterrein

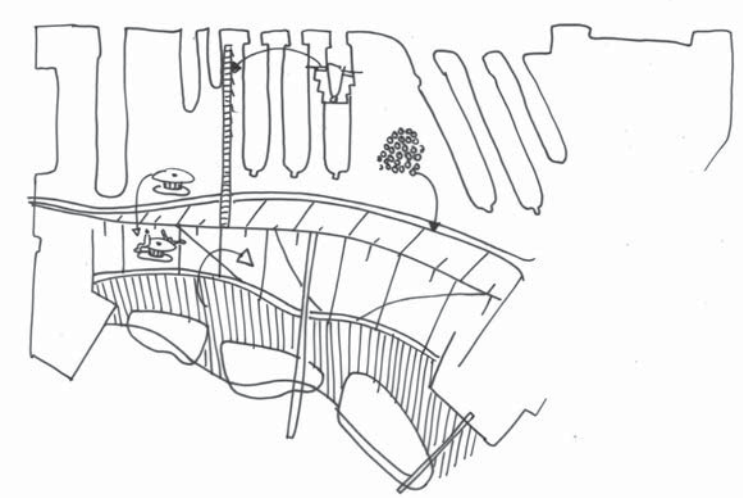

- *Hergebruik van materialen*
  Het verleggen van de waterkering en het verlagen van een deel van het park ten behoeve van het slikken- en schorrenmilieu wordt zoveel mogelijk gerealiseerd met een 'gesloten grondbalans'. In principe hoeft geen grond aan- of afgevoerd te worden. Aanwezige materialen, vooral aan de droogdokkenzijde, dienen als inspiratie en zullen waar mogelijk hergebruikt worden in het park. Bijv. de keien als verharding, oude stutbalken als steigerdek, 'objets trouvé' als meubilair of speelaanleidingen

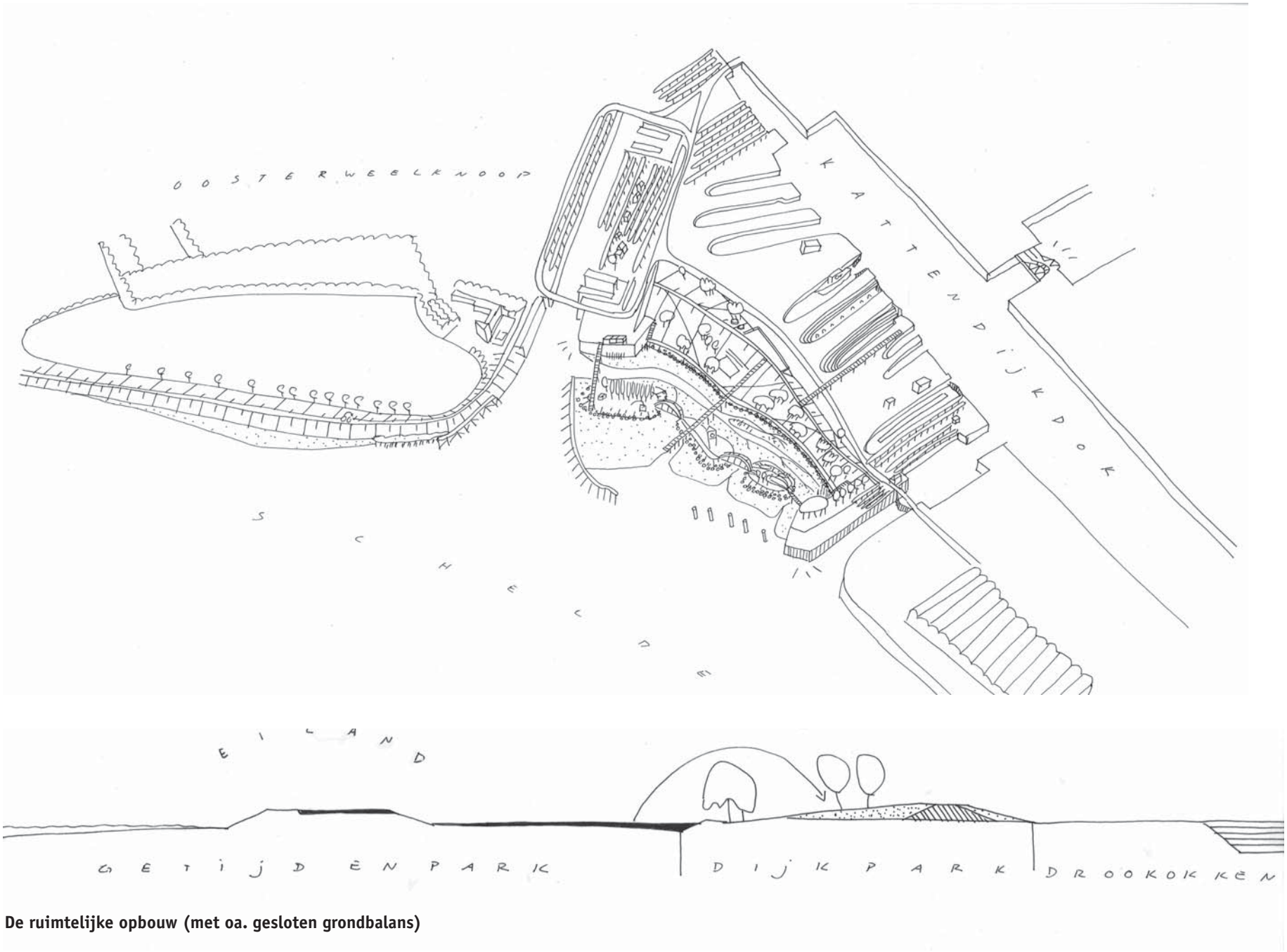

De ruimtelijke opbouw (met oa. gesloten grondbalans)

3.2 Ruimtelijke opbouw

Uit de geformuleerde hoofdprincipes volgt de ruimtelijke opbouw voor het Droogdokkeneiland. Feitelijk bestaat het park uit 3 delen met eigen sferen en karakteristieken: getijdenpark, dijkpark en dokkenpark. De sluizencomplexen, die qua sfeer het meest horen bij het dokkenpark, vormen de eigenlijke 'entrees' naar het Droogdokkeneiland. Via deze entrees wordt het eiland verbonden met de 'buitenwereld', zowel door een wegontsluiting als een doorgaande fietsroute langs de Schelde. Ruimtelijk ligt er een kans door het sluizenmilieu van het park door te trekken op beide overzijden. Het dijkpark is vormgegeven met flauwe oevers en transparante boomgroepen, zodat het een verbindende rol speelt tussen de verschillende parkdelen. Dit wordt verder versterkt door de lange steigers dwars door het park die een koppeling maken tussen de drie parksferen. Aan de Schelde ligt het natuurlijke deel van het park: een dynamisch slikken- en schorrenmilieu dat door hooggelegen eilanden gescheiden worden van de Schelde. Dit natuurlijke oeverlandschap vormt een landschappelijk geheel met de rietoevers en het groene gebied rond het Noordkasteel. De mooiste uitzichtpunten in het park zijn de bastions, de steigers en het 'balkon' aan de dijk.

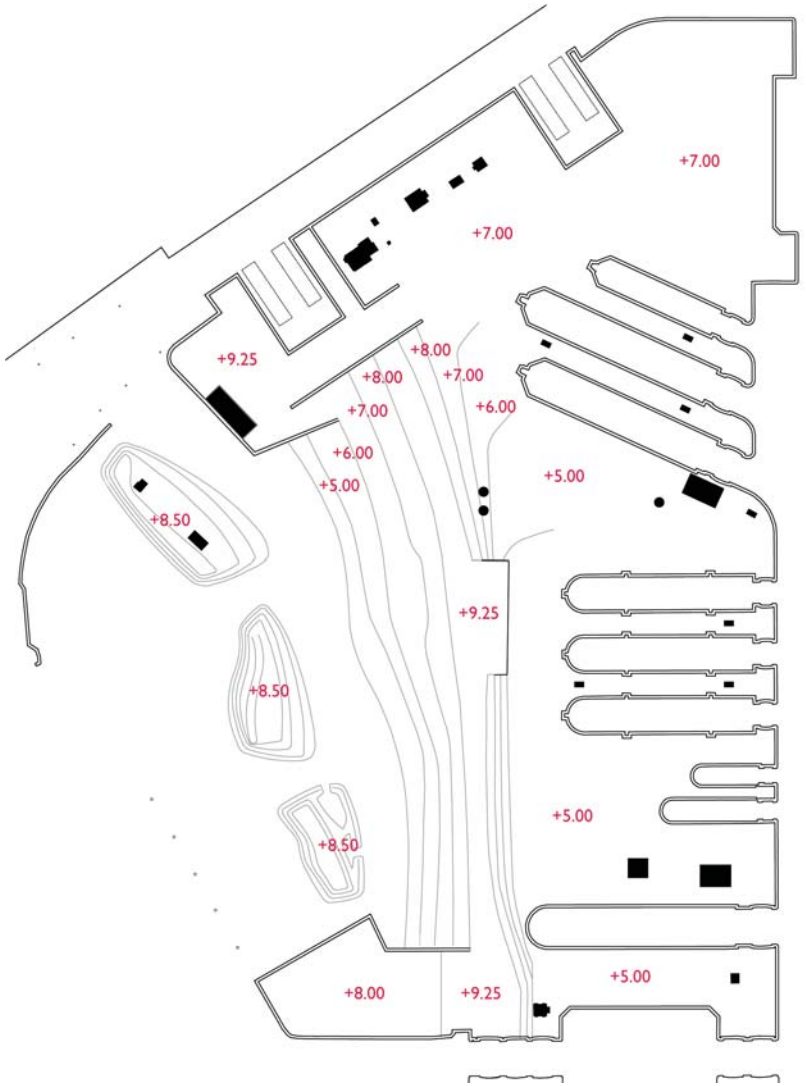

De hoogteligging

VISIE OP HET DROOGDOKKENEILAND
0
50
100
150
200

Bastion met vijzelgemaal Royersluis

Royersluis met sluisdeuren

Belvédère bastion met bestaande bomen

Droogdokkenweg en Droogdokkenplein

Beschermde monumenten en mogelijke nieuwbouw tussen droogdok 1 en 2

Droogdokken / evt. behoud dokkenfunctie

Droogdokken / evt. omvorming naar jachthaven

Eilanden met oude dijk

Dijkpark met flauwe hellingen, paden en steiger

Nieuwe boomgroepen

Platanen op sluizencomplexen

Slikken- en schorrenmilieu

'Balkon' met uitzicht over droogdokken

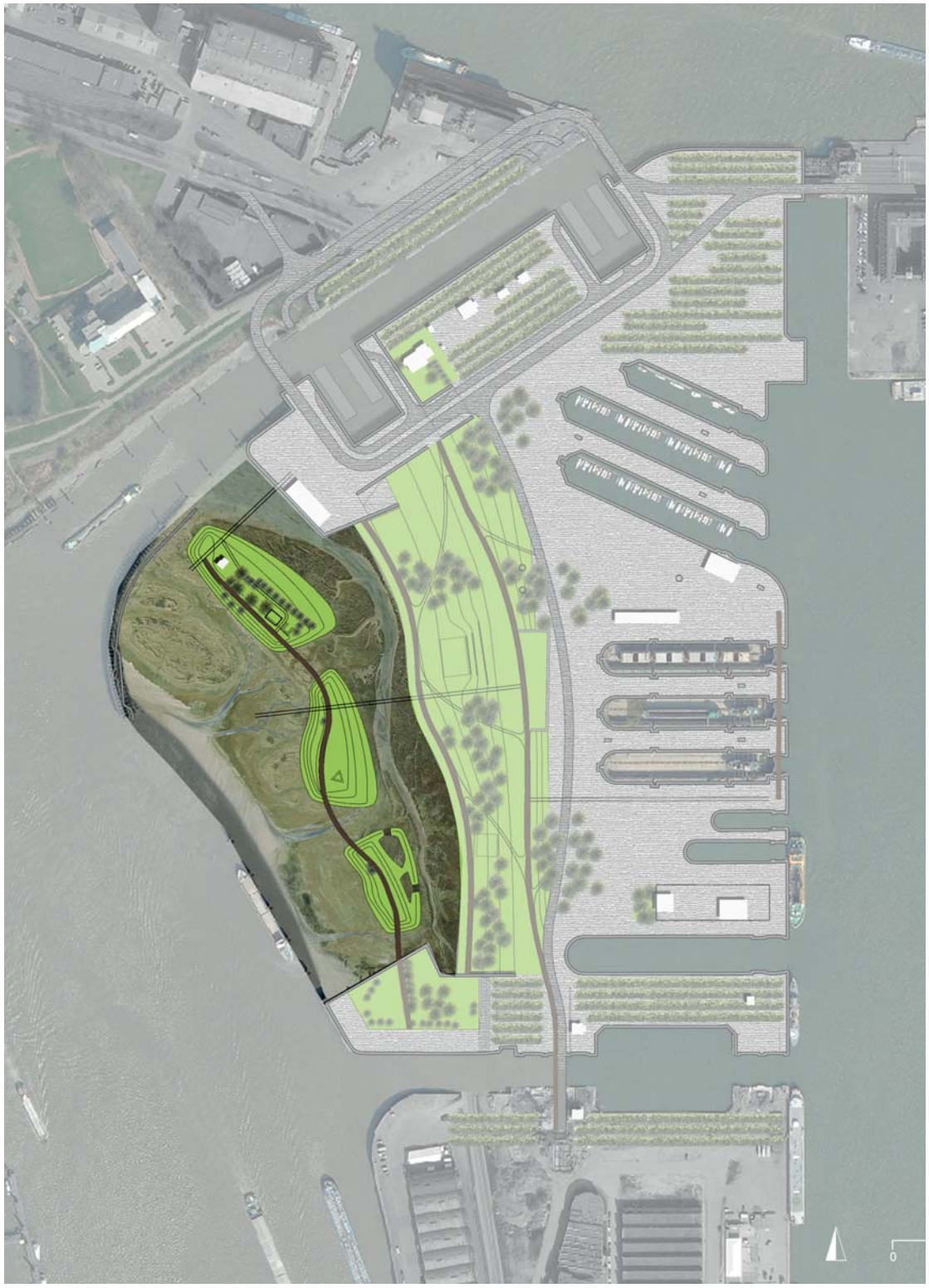

Spelen op de schorren

Referentie begroeiing van de Ketenisseschoor

3.3 De deelgebieden

Getijdenpark

De essentie van het getijdenpark is het creëren van een slikken- en schorrenmilieu, dat maximaal beleefbaar is. Door afgraving van een deel van het bestaande maaiveld onder het hoogwaterpeil, maar het behouden van de bestaande dijk, ontstaat er een dynamisch natuurgebied dat toch een meer beschutte ligging heeft dan de direct aan de rivier gelegen delen. Wel wordt de dijk 'doorgeprikt' om het water bij vloed ruimschoots het gebied in te laten stromen en stilstaand water (en dus vervuiling) te voorkomen. De passages in de dijk liggen in grote lijnen op de plekken waar de oude riviermondingen van de Schijn en de Vossenschijn waren gelegen. Het dijkpad blijft herkenbaar als doorgaande route en ligt iets verheven boven het aansluitende maaiveld, zodat het herkenbaar blijft.
Door de passages zal de dijk zelf echter transformeren naar eilanden. De eilanden kunnen ieder een eigen 'specialiteit' krijgen, bijv. vogelspot-eiland, picknick-eiland en speeleiland. De eilanden worden met elkaar verbonden door bruggen, die het verloop van het oude dijkpad volgen. Deze hoge route op bestaand dijkniveau (8.50m.+TAW) landt aan beide zijden aan op de bastions, waarmee een 'veilige route' tussen de slikken en schorren door ontstaat.

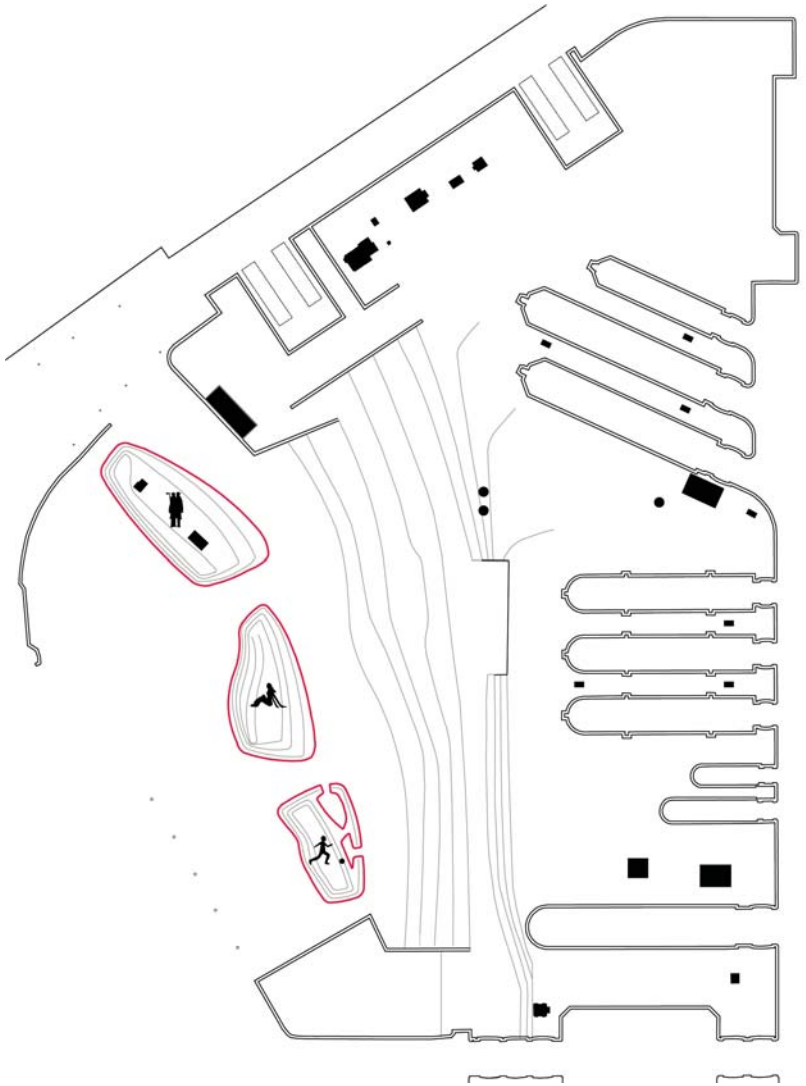

'Specialistische' eilanden

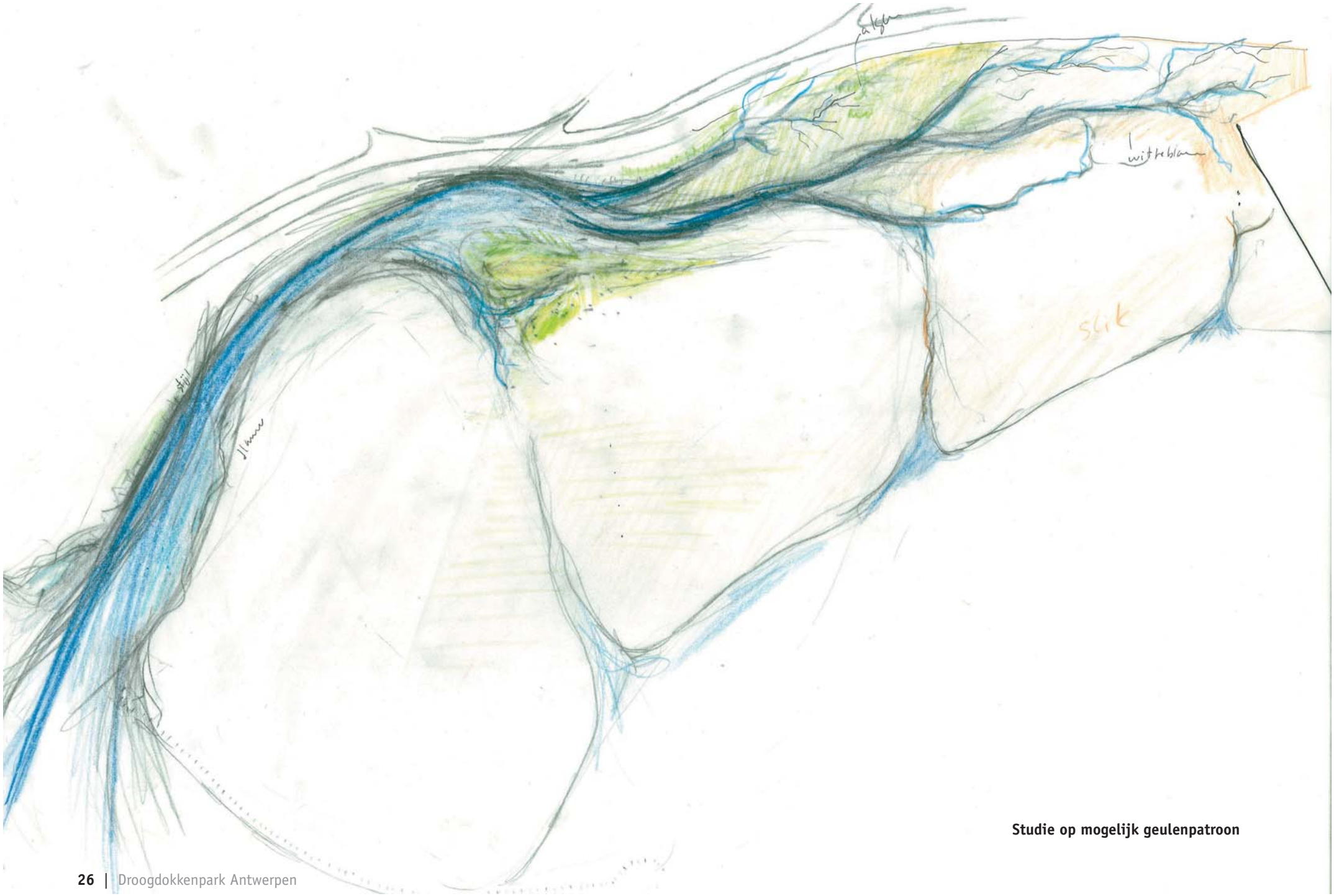

Studie op mogelijk geulenpatroon

Door de diepte van de afgraving (tussen 4 en 5m.+TAW) en de openingen in de dijk vast te leggen wordt het toekomstige patroon enigszins gestuurd. Langs het dijkpark zal meer open water te zien zijn, aan de eilandenzijde zal eerder sedimentatie plaatsvinden. Op de koppen van de dijkeilanden kunnen, door de stroming, geërodeerde oevers ontstaan. Het werkelijke patroon is echter onbepaald en zal vanzelf ontstaan. Bovendien is dit veranderlijk in de tijd, geulen en slibplaten kunnen zich verplaatsen door het continue proces van erosie en sedimentatie. De beste referentie voor dit gebied, zowel qua patroon, begroeiing en te verwachten fauna, als wat betreft de belevingswaarde is Ketenisseschoor, ca. 10 km ten noorden van Antwerpen. Op basis van de gegevens uit dit gebied, dat goed bezocht wordt door stedelingen, zijn oa. de bonte strandloper, oeverloper en tureluur op de slikken te verwachten tussen april en september. Scholekster en bergeend zullen het hele jaar door te zien zijn. Afhankelijk van de hoogte zullen de schorren een begroeiing krijgen van o.a. lamsoor, zilte schijnspurrie en zeebies. Op de schorranden kan rietgroei ontstaan. Deze begroeiing is te zien op de foto van Ketenisseschoor, dat als referentiebeeld is toegevoegd.

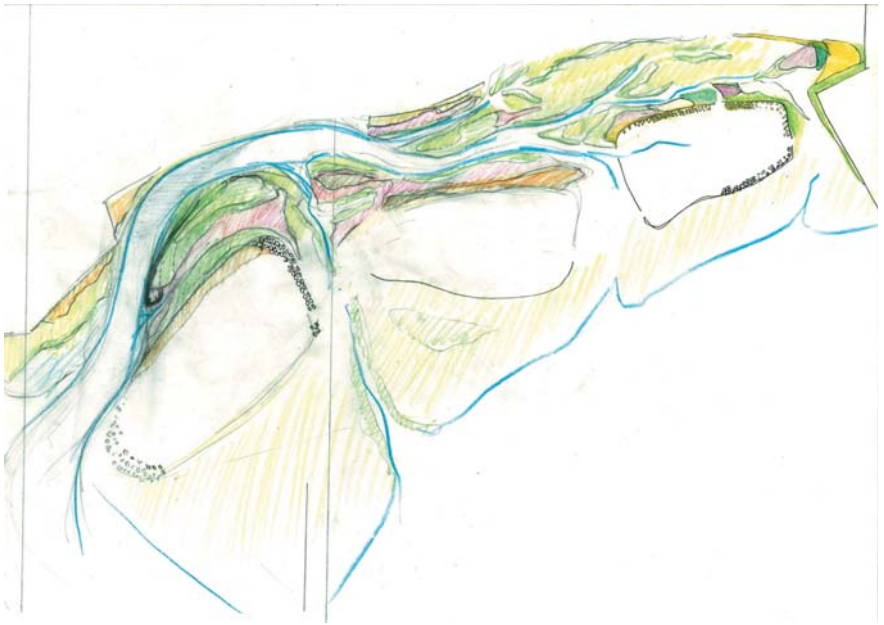

Studie op mogelijke begroeiing

Referentie van een sportveld ingesneden in een helling

Dijkpark

Het dijkpark wordt gevormd door een groot dijklichaam met glooiende taluds en parkachtige boomgroepen. De boomsoorten zijn kenmerkend voor het natuurlijke 'hardhoutooibos' zoals eik, iep, esdoorn en es, als een verwijzing naar de riviernatuur en de gradiënt die daarbij hoort. De bomen zijn wel opgekweekt als parkbomen en worden geplant buiten de zone van de technische waterkering, die is opgenomen in de dijk.

De flauwe taluds zorgen voor een soepele overgang naar zowel de rivierzijde als naar de droogdokkenzijde. Een netwerk van paden maakt de dijk toegankelijk voor iedereen. Het pad bovenop de dijk is geschikt als doorgaande fietsroute, die aan de noord- en zuidzijde aantakt op het regionale fietspad langs de oevers van de Schelde. Op de helling is ook ruimte voor sport en spel; een trapveld en een speelplek zijn opgenomen in de helling aan de rivierzijde. Evenementen kunnen hier plaatsvinden, zowel het aansluitende bastion als het droogdokkenplein aan de andere zijde kunnen onderdeel zijn van het evenemententerrein en bijv. als podium fungeren. De flauwe hellingen vormen dan de tribunes.

Aan de droogdokkenzijde is op een centraal gelegen plek ruimte gecreëerd voor een gebouw (fuifruimte voor jeugd, beheerdersruimte) dat in de helling is geschoven (buiten de technische waterkering). Het dak van dit gebouw is als een 'balkon' en biedt een mooi uitzicht over het droogdokkencomplex.

Het dijkpark wordt verbonden met het getijdenpark, dokkenpark en het bastion door lange steigers, hoog boven het water verheven. Deze steigers maken een verbinding in de oost-westrichting en eindigen aan beide zijden als uitzichtplatforms. Trappen maken de verbinding met het maaiveld, waar dit wenselijk is. De centraal gelegen steiger steekt een eindje de Schelde in en is het meest geschikt als aanlegplek voor de watertaxi.

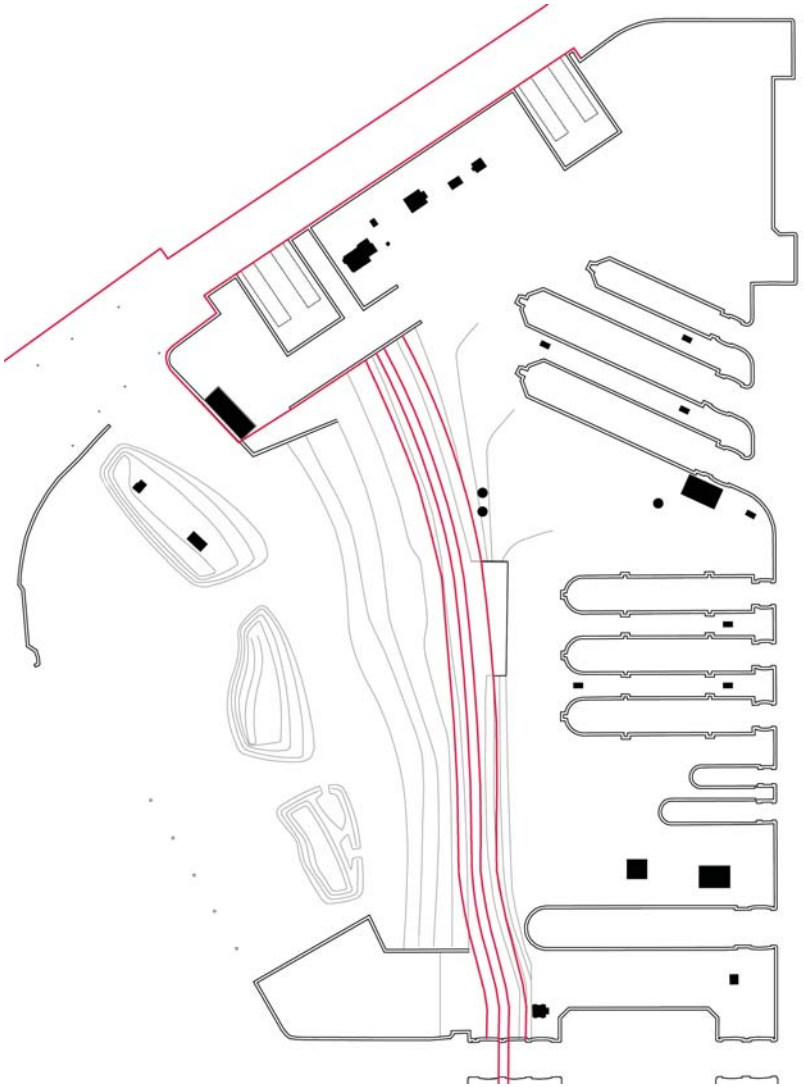

De situering van de technische waterkering

Referentie van platanen in verharding

Sluizencomplexen

De sluizencomplexen moeten als entrees herkenbaar zijn van een afstand; hier wordt de kasseienverharding van de droogdokken doorgetrokken en wordt er een laag van platanen aan toegevoegd. Door de boombeplanting wordt beschutting geleverd op de soms wat kale en winderige havenvlakte. In dit veld van kasseien en platanen worden de beschermde havengebouwen moeiteloos opgenomen en is ruimte voor (toekomstig) parkeren, zonder dat dit een al te grote ruimtelijke impact heeft. Door de situering van de platanen (plantafstanden) en subtiele verschillen in hoogte wordt aangegeven waar geparkeerd mag worden en waar niet. Ook de directe sluisomgeving met sluisdeurkamers, onderhoudswegen etc. wordt meegestraat in de kasseienverharding en worden zo ruimtelijk opgenomen in het geheel. De ontsluitingswegen rond de Royersluis zijn ingepast in het gehele sluizencomplex, wat een compactere situering oplevert dan in de meegeleverde technische ontwerptekeningen. De enige uitzonderingen op de kasseienverharding worden gevormd door bestaande beplantingen, die als 'groene oases' zullen floreren in dit havenmilieu.

De sluizencomplexen gaan naadloos over in het droogdokkenterrein aan de oostzijde door de kenmerkende kasseienbestrating en een geleidelijke overgang in hoogte. De droogdokkenzijde wordt begrensd door een ontsluitingsweg, die is opgenomen in de kasseienbestrating en wordt gemarkeerd door een klein hoogteverschil. Doorgaand (sluip)verkeer wordt ontmoedigd door toepassing van deze bestrating en door het situeren van parkeergelegenheid en intensiever programma dicht bij de sluizen. De stadsbus die mogelijk over deze weg gaat rijden krijgt een halte bij de fuifruimte, in de nabijheid van het evenemententerrein. Naast de weg is ruimte gereserveerd voor een evt. toekomstig tramtracé.

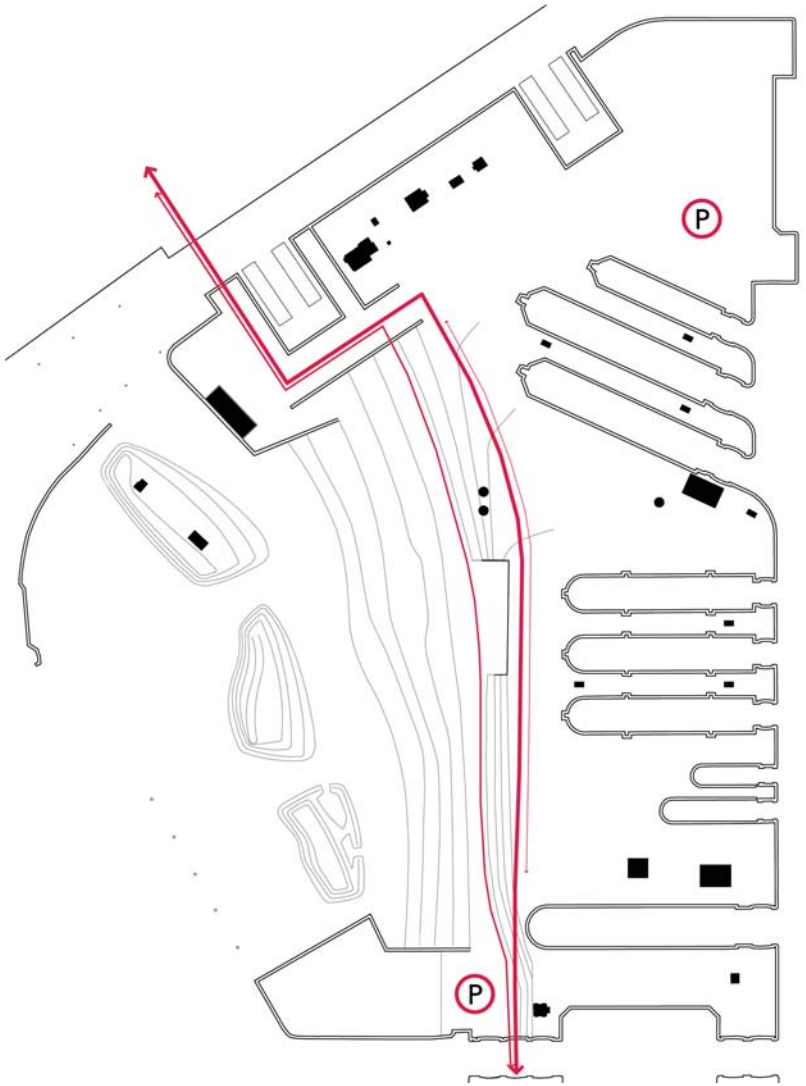

De infrastructuur in het plangebied

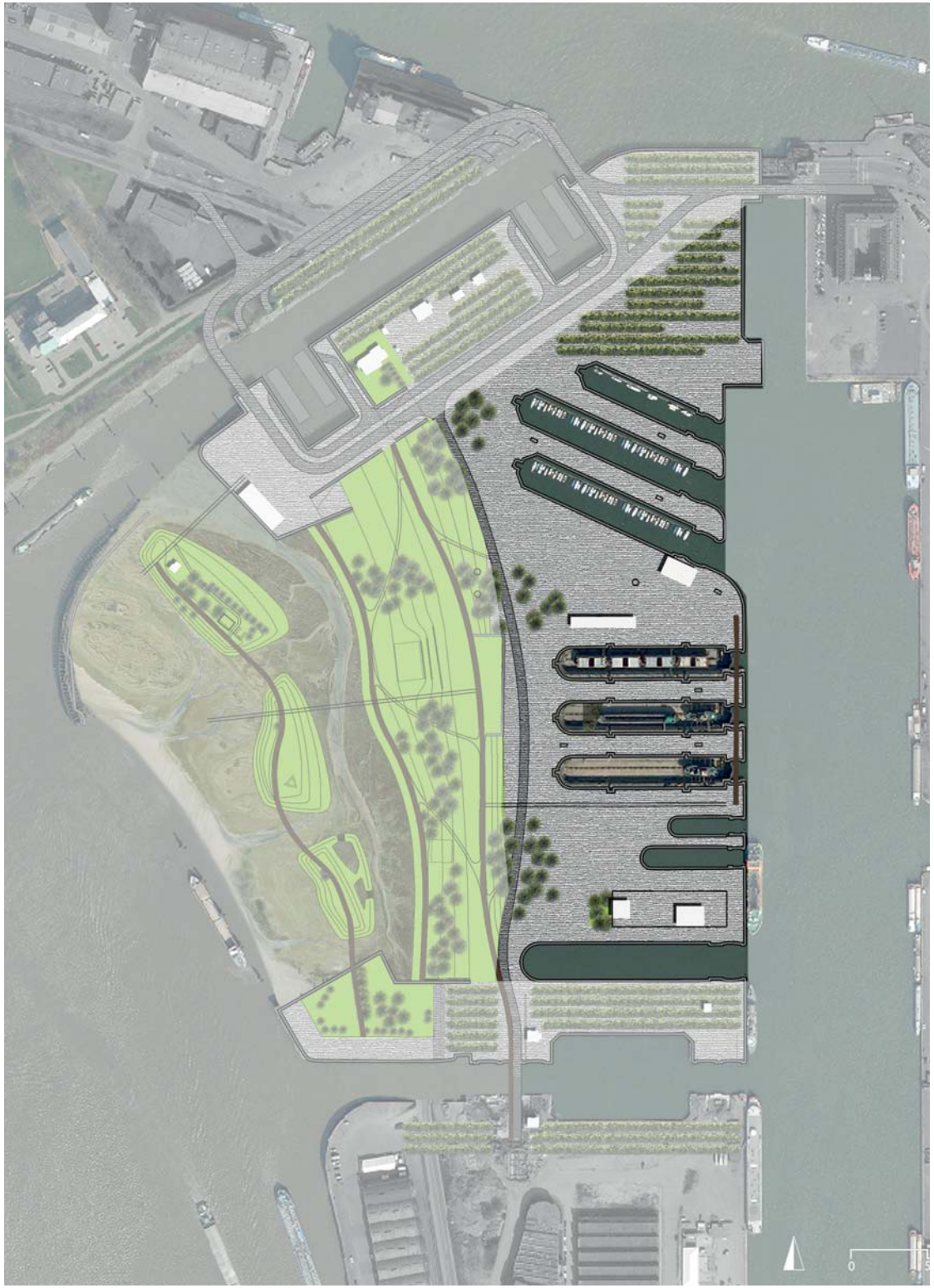

Referentie van een historische werf in de stad

Dokkenpark

De droogdokken zullen pas in een later stadium ontwikkeld gaan worden en voorlopig grotendeels in gebruik blijven bij de AWN. In de toekomst echter is de bedoeling dat dit gebied nieuwe functies gaat krijgen en deel gaat uitmaken van het Droogdokkenpark. Om nu de samenhang op het eiland te waarborgen zijn in deze visie een aantal 'spelregels' benoemd, korte termijn kansen uitgewerkt en worden voorbeelden gegeven van mogelijk toekomstig gebruik. Kortom: een strategie voor de droogdokken.

Spelregels

- De bestaande droogdokken kunnen worden onderverdeeld in drie historische clusters die ook ruimtelijk een geheel vormen; droogdokken 1 t/m 3 aangelegd tussen 1861 en 1865, droogdokken 4, 5 en 6 aangelegd tussen 1878 en 1881, droogdokken 8 t/m 10 aangelegd tussen 1927 en 1931. Voorgesteld wordt om bij ontwikkelingen in de toekomst voort te bouwen op deze historische en ruimtelijke clusters.
- Om de havensfeer en het maritieme karakter in de toekomst te behouden zal toekomstig programma watergebonden zijn en bij voorkeur een maritiem gebruik kennen. De dokken kunnen daarbij behouden blijven als droogdokken, maar ook 'onder water gezet worden'. De plannen voor een drijvend openluchtzwembad in voormalig droogdok 1 past in dit principe.
- Essentieel is dat de voormalige functie als droogdokken zichtbaar en herkenbaar blijft in het gebied, bijv. door ingebruikname voor ambachtelijke scheepsreparatie van historische schepen. De middelste cluster met indrukwekkende historische droogdokken zou hiervoor het meest geschikt zijn.
- Beleefbaarheid en minimale openbare toegankelijkheid van de droogdokken moeten gewaarborgd worden, ook als toekomstige functies niet altijd openbaar toegankelijk zullen zijn. Een goede beleefbaarheid wordt gegarandeerd door goed zicht op de dokken, bijv. vanaf het 'balkon' in het dijkpark. Minimale openbare toegankelijkheid wordt geregeld door openbare routes tussen de historische clusters en via een 'sluisdeurenpad' over de clusters, die als droogdokken in gebruik blijven.
- Indien afscherming van niet openbaar toegankelijke delen noodzakelijk is zullen speciaal voor de dokken ontworpen, transparante hekken worden toegepast, die opgenomen zijn in de kasseienvloer. Zoveel mogelijk wordt de afscherming gekoppeld aan eventuele bebouwing en hoogteverschillen.
- Het karakter van de droogdokken blijft tevens behouden door het versterken van de openheid. Het grootste gedeelte van de loodsbebouwing zal in de loop van de tijd verdwijnen, met uitzondering van de monumenten en de bunkers. Eventuele nieuwe bebouwing is spaarzaam en al geplaatst worden in de richting van de dokken waar het bij hoort. Bomen kunnen incidenteel aangeplant worden als solitaire bomen of kleine boomgroepen in de verharding tussen de clusters.
- Kasseienverharding blijft behouden over het gehele droogdokkenterrein, eventueel in combinatie met betonplaten.

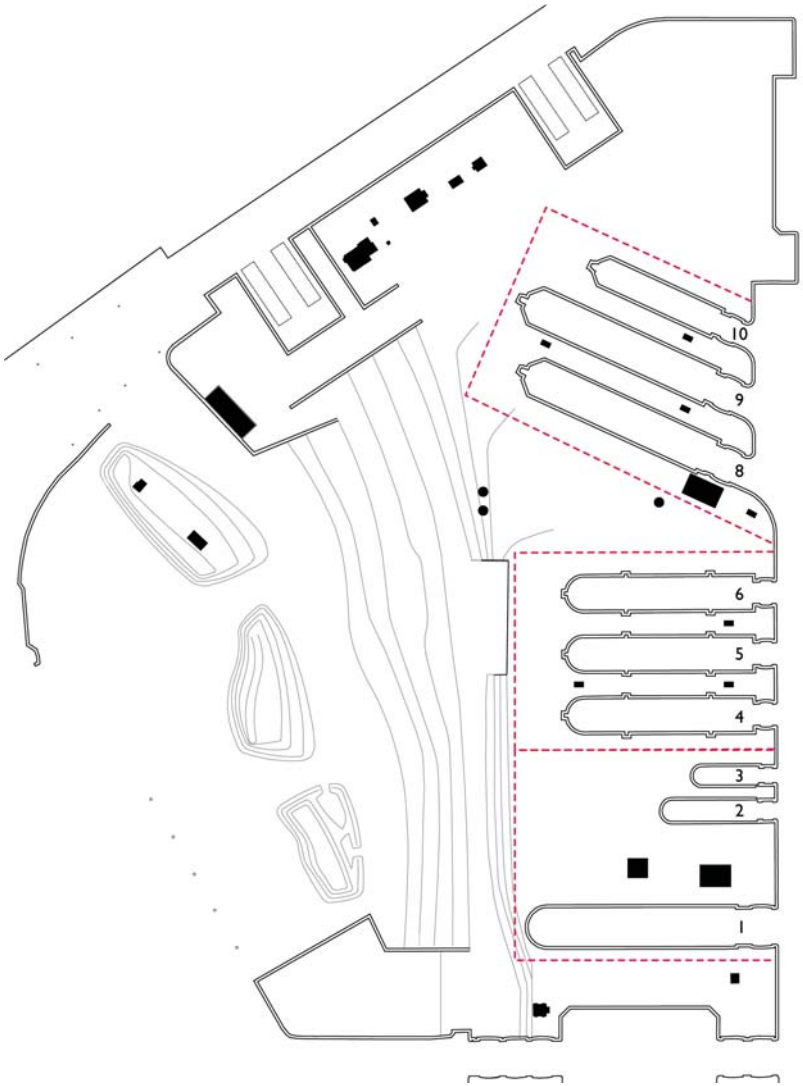

De historische clusters

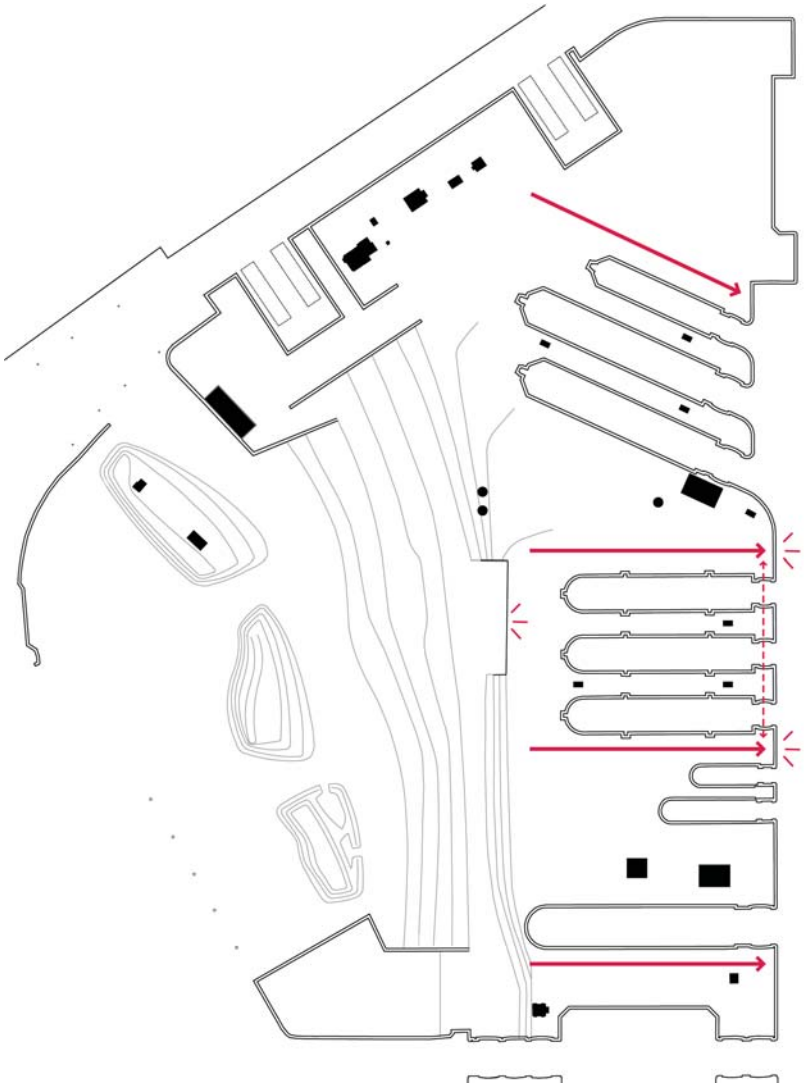

Openbare routes en uitzicht op de dokken

Korte termijn kansen

- Het lijkt het onderzoeken waard om een deel van het terrein tussen de meest noordelijk gelegen dokkenclusters al in de eerste fase met het park mee te ontwikkelen. Dit gebied is deels braakliggend en sluit direct aan op de glooiende hellingen van het dijkenpark. Dit 'droogdokkenplein' zou, onder andere, als 'evenementenplein' een mooi onderdeel van het park kunnen vormen. Op deze manier kan de toegankelijkheid van het dokkenpark al in de eerste fase gerealiseerd worden. Overigens hoeft dit het gebruik van de droogdokken in de huidige functie niet te belemmeren. Op bijgaand kaartje is weergegeven hoe het park met 'droogdokkenplein' eruit kan komen te zien. Indien dit principe op problemen stuit, is het ontwerp flexibel genoeg om ook zonder een 'droogdokkenplein' op korte temrijn te kunnen functioneren.
- Ook in het gebied ten noorden van de droogdokken 8 t/m 10 lijken mogelijkheden te zijn om eerder te realiseren dan de AWN is weggetrokken. In de globale visie is dit plein onderdeel van het sluizencomplex met platanen. De functie van entree wordt dan al in een eerder stadium uitgebreid naar deze zone. Bovendien is er op kortere termijn parkeerruimte beschikbaar voor grotere aantallen (bijv. ten tijde van een evenement). Ook hier geldt overigens dat, indien dit niet mogelijk blijkt, het schetsontwerp voor het park overeind blijft.

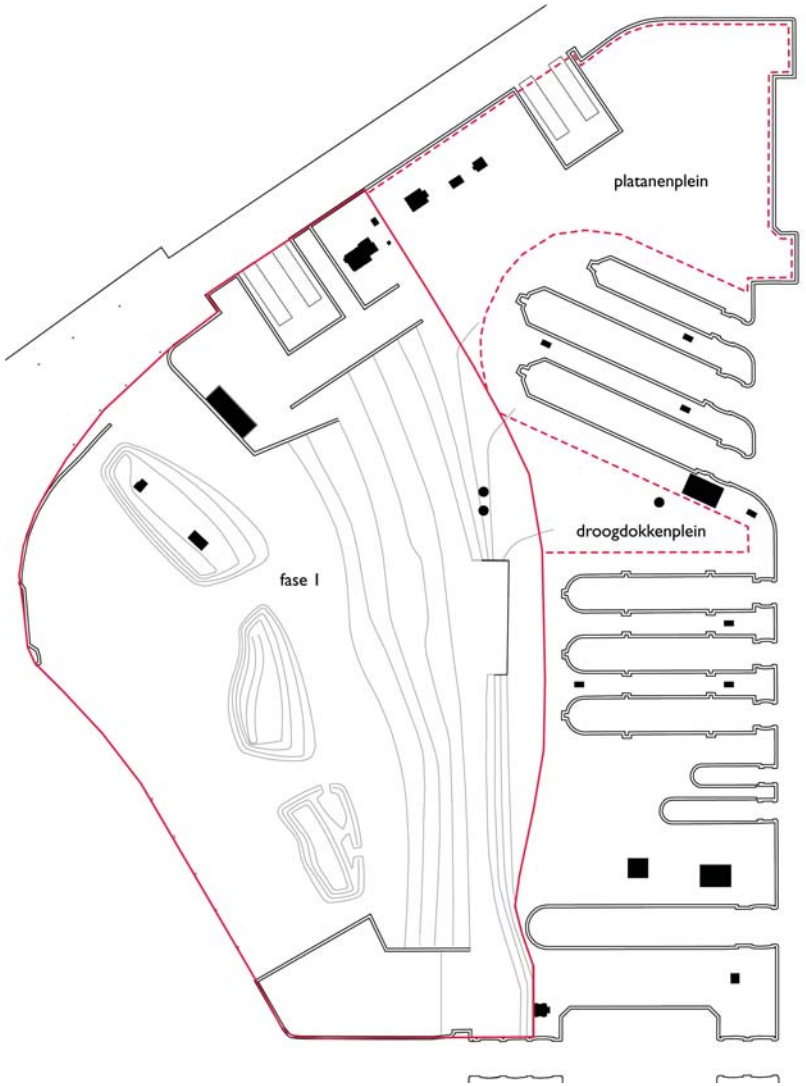

Situering van kansen op de korte termijn

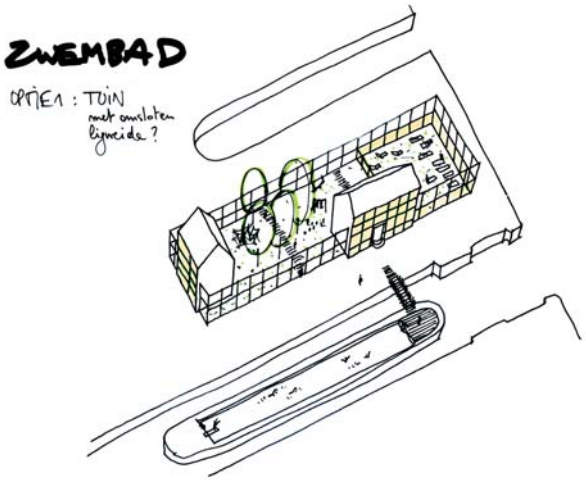

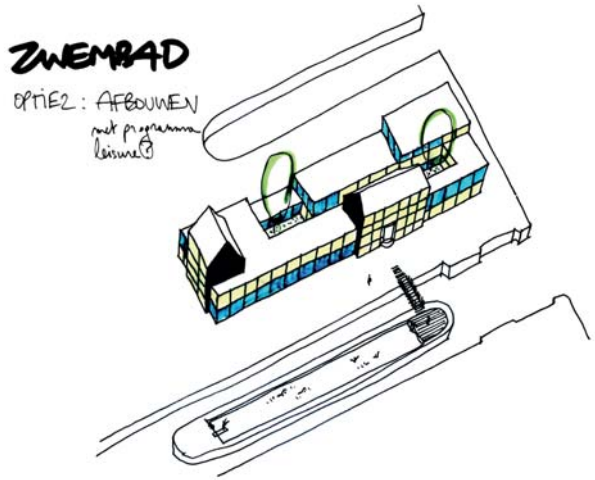

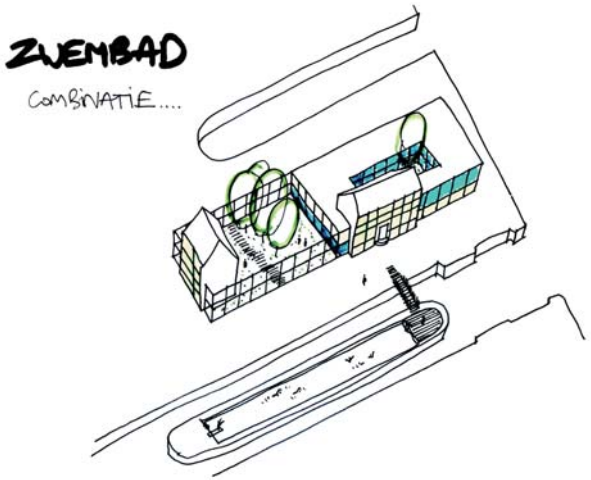

Varianten voor de nevenfuncties van het zwembad

Impressie van het openluchtzwembad

Voorbeelduitwerkingen

Om naast de 'spelregels' en 'kansen' toch een beeld te geven hoe het dokkenpark er in de toekomst uit kan komen te zien en kan gaan functioneren, zijn een aantal voorbeelduitwerkingen gemaakt. Op de globale visiekaart zijn deze voorbeelduitwerkingen ingetekend.

- *Zwembad en omgeving*
  Het openluchtzwembad in het eerste droogdok kan gebruik gaan maken van de beschermde gebouwen op de noordoever van het droogdok. Een nieuwe betonstructuur kan de bestaande gebouwen inkaderen en ruimte bieden aan verschillende toekomstige functies, al dan niet gebouwd. Naast de meest elementaire voorzieningen die bij een zwembad horen kan gedacht worden aan horeca, wellness, een zonneweide etc. Als het zwembad een succes wordt is uitbreiding naar de droogdokken 2 en 3 goed denkbaar, maar een andere functie, zoals een 'diepzee duikdok' zou ook een denkbare aanvulling kunnen zijn. Functies als horeca kunnen voorzien in de gewenste openbare toegankelijkheid op delen van het zwembadterrein en zouden het oude pompgebouw 'nieuw leven in kunnen blazen'. De manier waarop dit kan gebeuren, bijv. in combinatie met nieuwbouw, wordt toegelicht in de paragraaf 3.4 bebouwingsstrategie (beeldkwaliteit nieuwbouw).

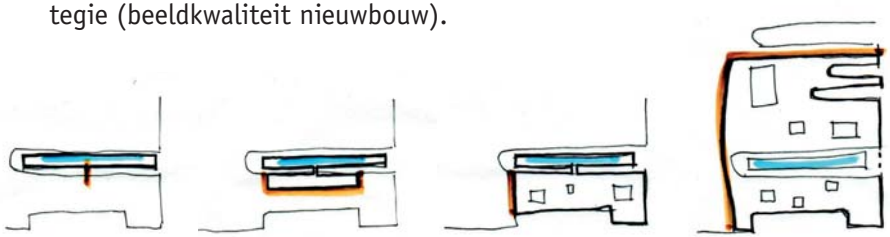

Mogelijke groei van het openluchtzwembad

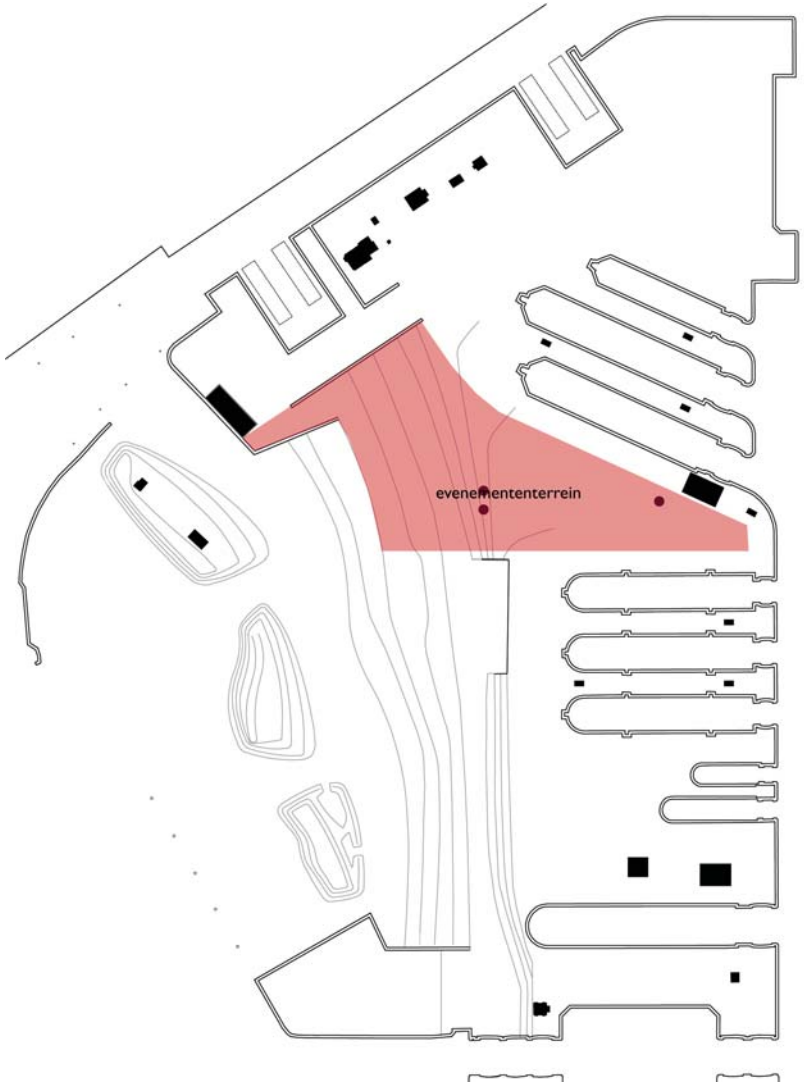

De ligging van het evenemententerrein

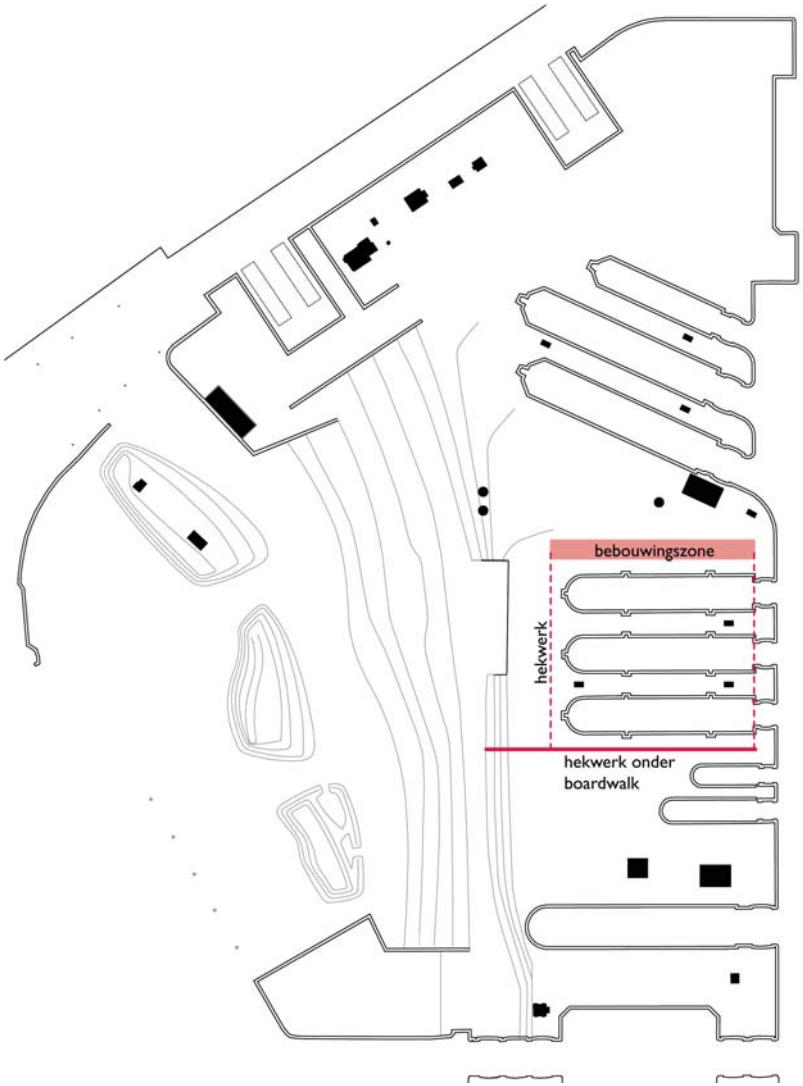

Droogdokkencluster met bebouwingszone, hek en pad

Droogdokkencluster

- *Droogdokken 4 t/m 6*
  In deze voorbeelduitwerking is uitgegaan van behoud van de functie als droogdok, omdat we deze dokkencluster hiervoor het meest geschikt / interessant achten. Een mogelijkheid is ingebruikname voor ambachtelijke scheepsreparatie van historische schepen (bijv. als sociale tewerkstellingsprojecten), maar een directe koppeling met het scheepvaartmuseum is ook mogelijk. Eventuele bebouwing die hiervoor noodzakelijk zou zijn kan gesitueerd worden op de noordoever van dok 6, in dezelfde richting als de droogdokken. Deze bebouwing verzorgt aan deze zijde de afscherming, die voor deze functie gewenst zal zijn. Dezelfde bebouwing kan aan de andere zijde ook gebruikt worden als bijv. opslagruimte voor het evenemententerrein. Aan de west- en zuidoever zullen nieuwe hekken worden als afscherming worden geplaatst, die transparant en aantrekkelijk vormgegeven zijn. Aan de zuidzijde kan dit hek opgenomen worden in een op termijn toe te voegen derde lange steiger, die op hoogte over het droogdokkenterrein loopt. Aan de oostzijde is een openbaar pad over de sluisdeuren gesitueerd, waar vandaan de droogdokken op een bijzonder manier beleefd kunnen worden. Dit pad vormt een kortsluiting tussen de kop van de steiger en het 'droogdokkenplein'.

Referentie van een verfijnd transparant hek

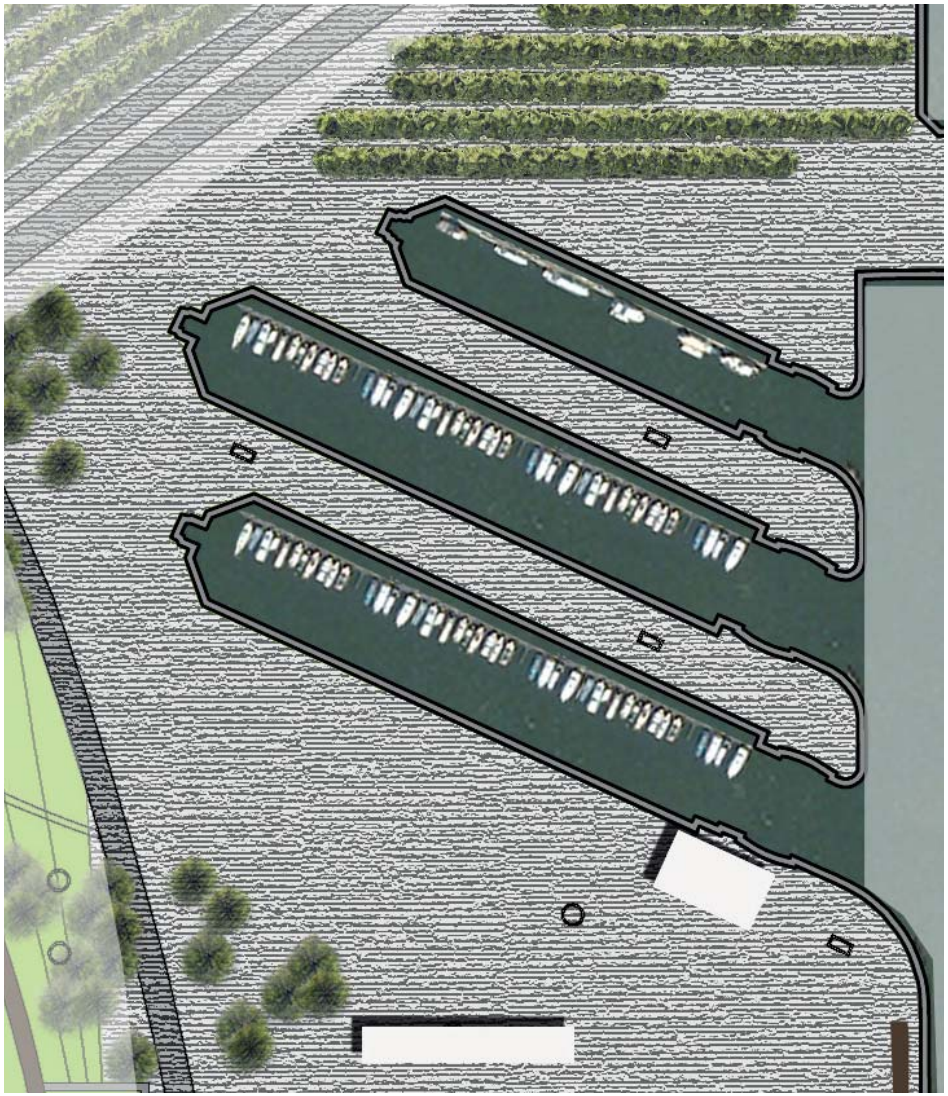

De jachthaven van Antwerpen

- *De smalste jachthaven van Antwerpen*
  In de noordelijke dokkencluster kunnen meerdere maritieme functies voorgesteld worden, zeker ook gebruik als droogdok blijft een goede mogelijkheid. In dit voorbeeld is gekozen voor een transformatie naar een jachthaven voor kleine bootjes. Deels voor de nieuwe bewoners van het 'Eilandje' maar ook voor passanten. Deze jachthaven kan gecombineerd worden met bijv. een roeivereniging of kanoverhuur. Als de steigers los gelegd worden van de kade kunnen hekken hier voorkomen worden.

Referentie van een zeilschool

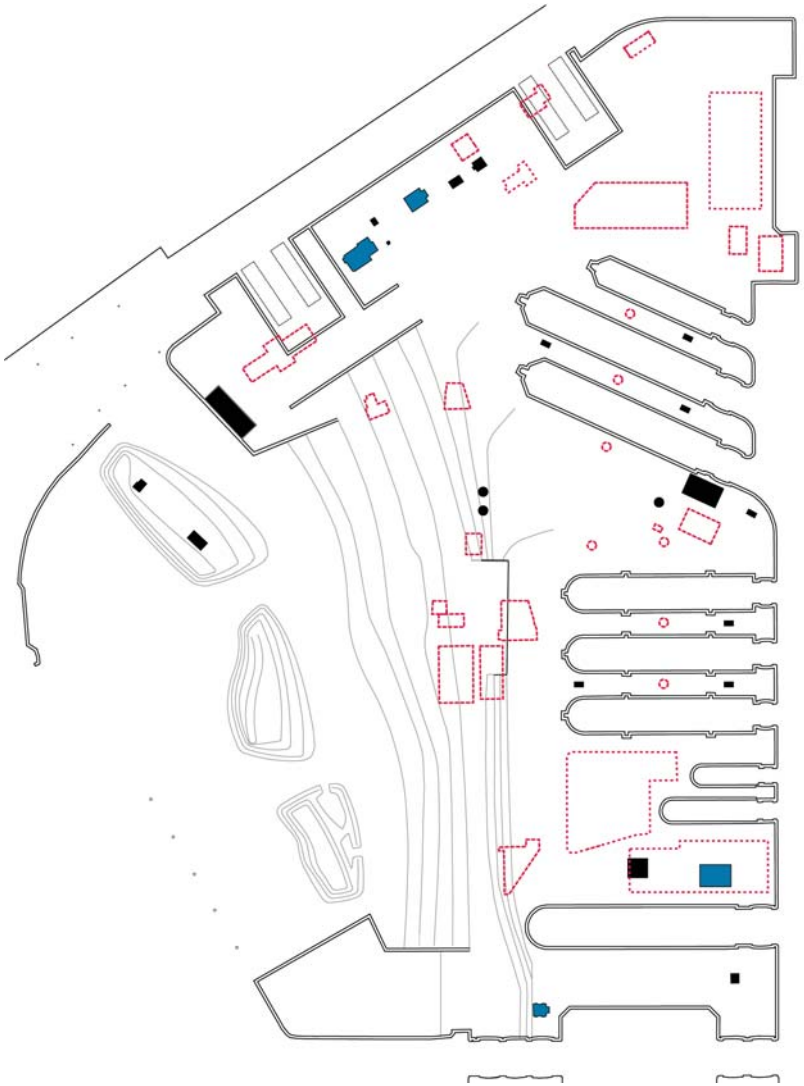

Bebouwing, monumenten en te verwijderen bebouwing

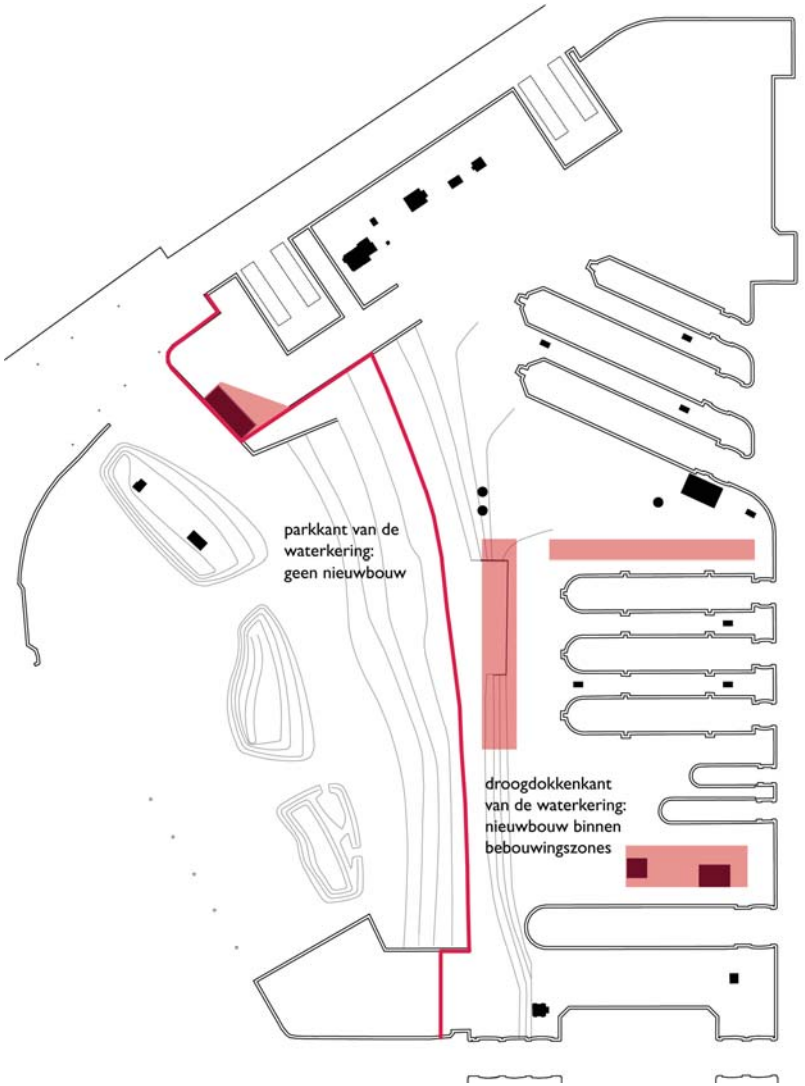

De bouwgrenzen

3.4 Bebouwingsstrategie

Omdat er veel oude, vaak monumentale bebouwing op het Droogdokkeneiland aanwezig is en er ook nieuwe bebouwing zal worden toegevoegd, zij het spaarzaam, wordt de strategie voor de bebouwing in een aparte paragraaf toegelicht. Achtereenvolgens komen de algemene 'spelregels', erfgoed, beeldkwaliteit nieuwbouw en grootstedelijke voorziening aan de orde.

Spelregels

- Monumenten, bunkers en een aantal andere markante gebouwen worden ruimtelijk ingepast in het park en wordt 'nieuw leven ingeblazen'. De bunkers blijven 'functieloos' en komen als 'follies' in het park te staan
- Utilitaire gebouwen (meestal loodsen) zijn momenteel vaak nog in gebruik, maar zullen als ze hun functie verliezen worden afgebroken. Ook bebouwing die vanuit het parkontwerp 'in de weg staat' of niet in te passen is zal worden afgebroken
- Aan de parkkant van de waterkering (westzijde) zal geen nieuwbouw gesitueerd worden, aan de droogdokkenzijde zal dit met mate gebeuren, in duidelijk afgebakende bouwzones en conform duidelijke beeldkwaliteitseisen. Nieuwbouw zal op elkaar en op de bestaande, te handhaven bebouwing afgestemd

Monumenten en overige cultuurhistorische kwaliteiten

Beschermde monumenten en markante gebouwen

De beschermde monumenten, die gerelateerd zijn aan de sluizencomplexen worden opgenomen in de bomenrijen van platanen. Gezocht zal worden naar nieuwe functies voor deze gebouwen en gebouwtjes. Binnen deze bomenstructuur is ruimte om ook andere historische gebouwtjes te behouden, indien dit wenselijk is. De monumenten tussen de droogdokken 1 en 2 worden opgenomen in een nieuwe structuur en kunnen een nieuwe betekenis krijgen voor bijv. het openluchtzwembad (zie beeldkwaliteit nieuwbouw). De omgang met de droogdokken is uitgebreid omschreven in paragraaf 3.3, essentie is dat in ieder geval één cluster zijn functie als droogdok behoud, de overige dokken krijgen een maritieme functie, evt. als 'natte' dokken. De meest interessante bunkers zullen als 'follie' een plek krijgen op het toekomstige Droogdokkeneiland, de overige bunkers worden verwijderd.

Landschappelijke en infrastructurele historische structuren

De oude structuren worden als inspiratie gebruikt bij de vormgeving van het nieuwe park. Soms worden ze letterlijk opgenomen in het park (bijv. oude dijk), soms slechts als verwijzing (bijv. verdedigingslinie). Relicten, gekoppeld aan deze structuren worden gekoesterd, opgeschoond en beleefbaar gemaakt (bijv. restant sluis en kanaaltje Vosseschijn). De historische structuren kunnen uiteengelegd worden in een landschappelijke, een verdedigings- en een maritieme laag, die allen nog herkenbaar zijn in het nieuwe park. Aan de hand van deze lagen zouden de verschillende historische verhalen verteld kunnen worden, gekoppeld aan de nieuwe paden en de relicten.

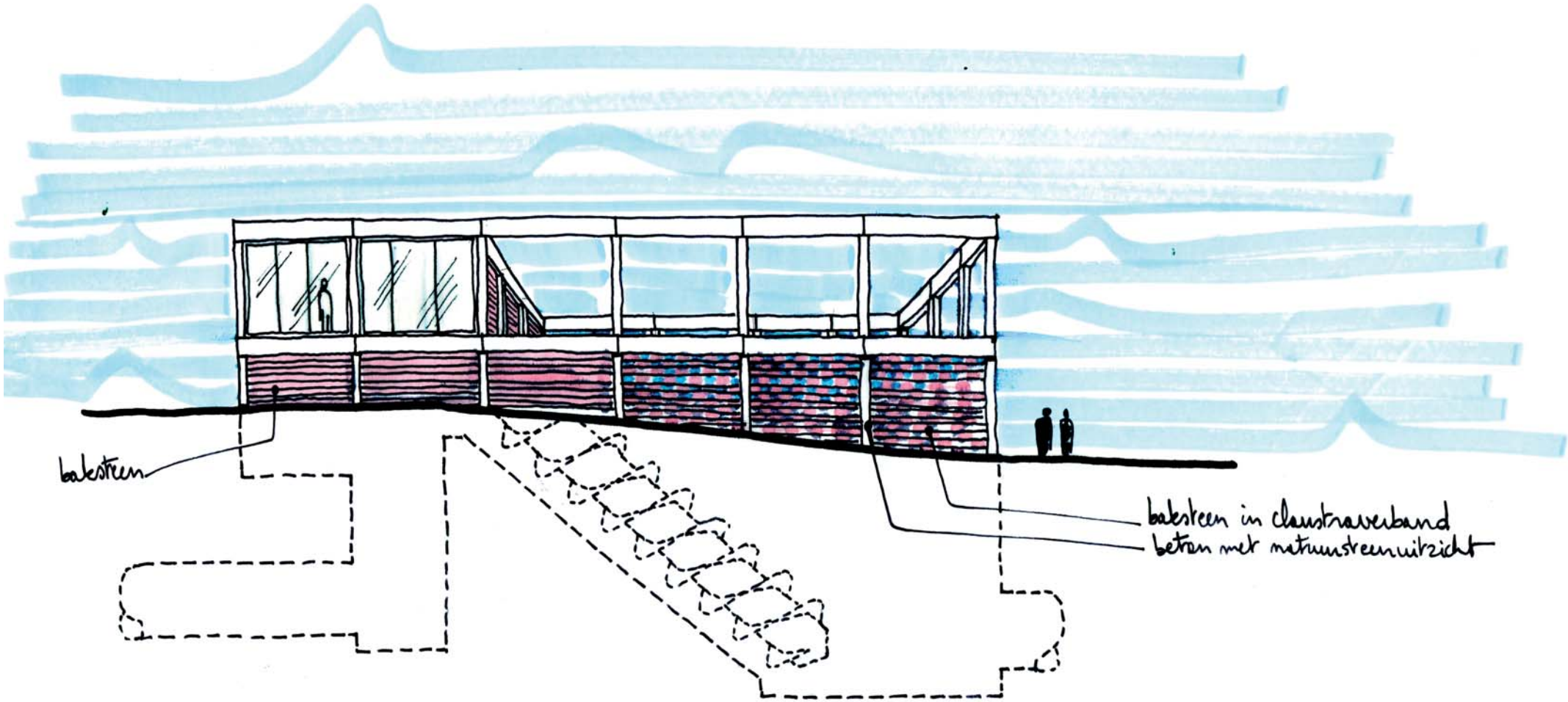

Schets voor het nieuwe vijzelgemaal Royersluis

Beeldkwaliteit nieuwbouw

In veel van de bestaande gebouwen, die veelal havengebonden en utilitair zijn, zijn een aantal repetitieve elementen in de vormentaal terug te vinden. Vaak is in de gebouwen een afwisseling terug te vinden van met baksteen gemetselde vlakken en fijne natuurstenen (recenter: beton) lijnen, zowel horizontaal als verticaal. Binnen de baksteenvlakken worden veel verschillende typen baksteen en metselverbanden toegepast. Een andere typologie die steeds terugkeert is het utilitaire karakter van de constructie (bijv. hangars / loodsen en het scheepslicht).

Omdat nog niet duidelijk is hoeveel en welk toekomstig programma zich aan zal dienen op het Droogdokkeneiland is een flexibel systeem nodig dat zorgdraagt voor de samenhang tussen bestaande gebouwen, nieuwe gebouwen, die op korte en op lange termijn worden gerealiseerd. Voorgesteld wordt deze samenhang te creëren door toepassing van een betonskelet dat verwijst naar de utilitaire achtergrond van de omgeving. Het is ook een interpretatie van de natuurstenen horizontale en verticale lijnen in de architectuur van de omgeving. Dit is de reden om een betonskelet met natuursteenzicht toe te passen.

Het betonskelet kan op verschillende manieren ingevuld worden, bijv. met baksteen of glas, maar het kan ook opengelaten worden. Een baksteen opvulling kan op een ornamentele manier gebeuren, als verwijzing naar de architectuur van het pomphuis uit 1895, maar ook op een eigentijdse manier.

Huidige baksteenarchitectuur op het terrein en referentie van nieuwbouw met een (beton)skelet

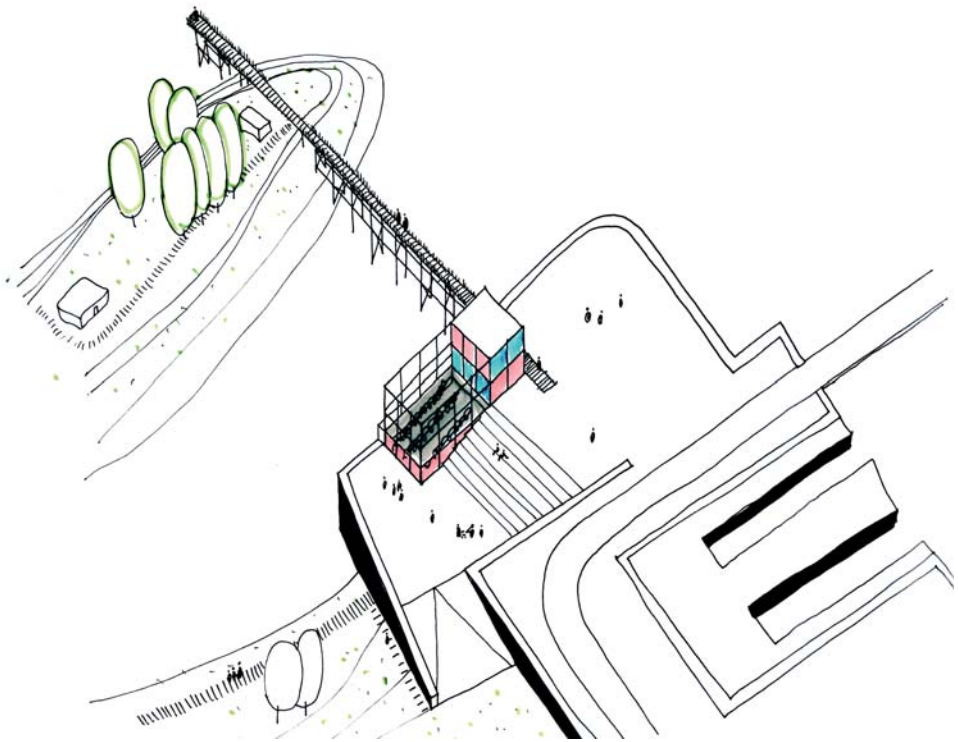

Schets van de inpassing van het nieuwe het vijzelgemaal Royersluis

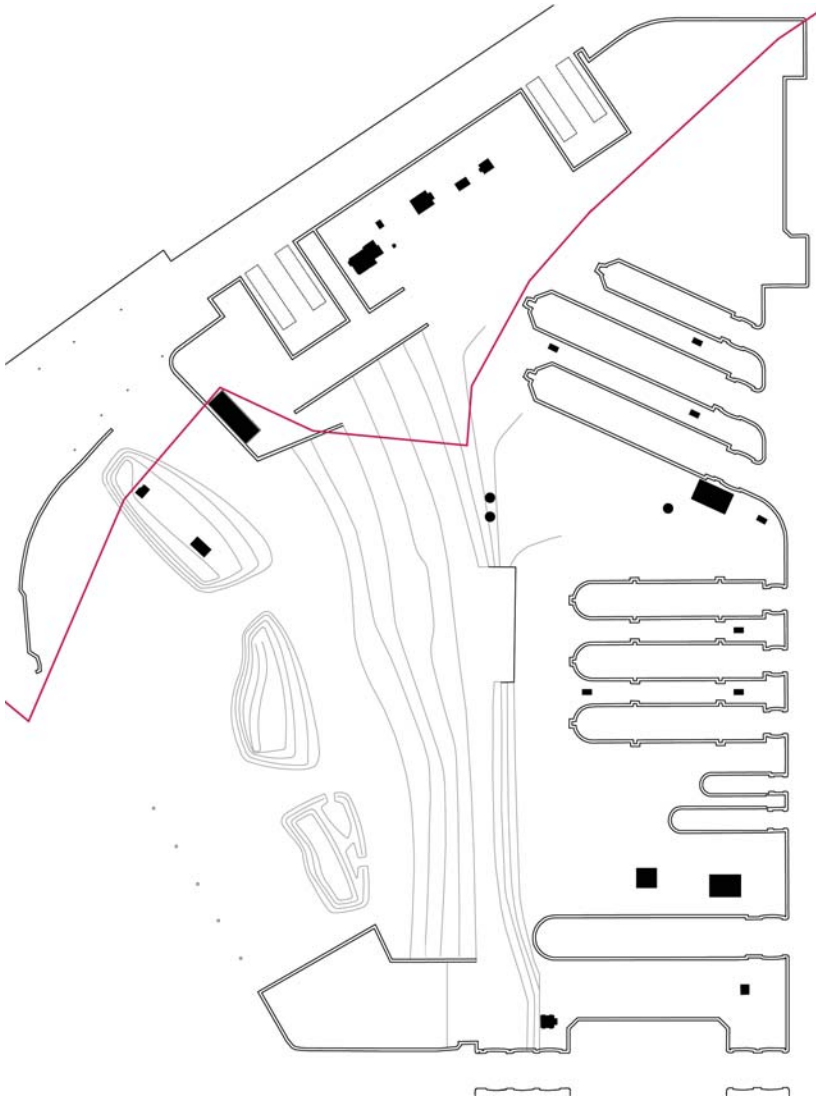

De werfafbakening

Dit principe wordt toegepast bij de monumenten tussen droogdok 1 en 2, waar de aangrenzende bebouwing wordt gesloopt. Het oude pomphuis en de dienstwoning worden ingekaderd door een nieuw betonskelet, dat altijd onder de hoogte van de monumenten blijft. Dit betonskelet kan ingevuld worden met gebouwde functies of open blijven en bijv. in gebruik genomen worden als tuin, terras of ligweide.

Voor de nieuwbouw van het vijzelgemaal Royersluis dat als opgave bij het parkontwerp was meegegeven gelden in eveneens deze beeldkwaliteitsregels. Een ruim opgezet betonskelet omvat het hele functionele deel van het pompstation, incl. vijzels. Dit skelet kan ter plaatse van de vijzels weliswaar afgeschermd worden van de omgeving, maar toch een transparanter karakter krijgen dan de dichte delen van het pompstation, bijv. door middel van een opengewerkt baksteenverband. Het gebouw gaat een onderdeel vormen van het stenige bastion bij de Royersluis. Het gebouw zelf staat daar op waterkerende hoogte, ter plaatse van de vijzels kan het aangrenzende plein in hoogte meelopen. Het vijzelgemaal is direct buiten de werfafbakening van de sluisaanpassing geplaatst, maar wel zo dicht mogelijk bij het huidige pompstation Royersluis.

Grootstedelijke voorziening

In het Masterplan Scheldekaaien staat aangegeven dat in het Droogdokkenpark in de toekomst ruimte is voor een publieksgerichte grootstedelijke voorziening met beperkte footprint. Deze gebouwde voorziening kan als één van de bakens aan de Scheldekaaien gezien worden.
In onze visie op het Droogdokkeneiland vinden wij een gebouwde grootstedelijke voorziening echter niet gepast. Het park beroept zich er juist op om relatief ongeprogrammeerd te zijn, om uit te nodigen tot informeel gebruik. Wij vinden dat zo'n type voorziening ruimtelijk een te groot beslag legt op het natuurlijke en 'ongepolijste' park, tenminste aan de rivierzijde. De enige mogelijkheid voor het situeren van een grootstedelijke voorziening zou op de kop van de droogdokken zijn, aan de Siberiastraat. De vraag is echter of het droogdokkeneiland zo'n gebaar nodig heeft, terwijl in de omgeving wellicht meer geschikte plekken en vele markante gebouwen zijn. Ook als baken of accent zien wij de silo's ten noorden van de Royersluis als het echte baken, ook vanuit de verre omgeving en we denken dat de toevoeging van een grootstedelijk gebouw dit effect juist ontkracht.

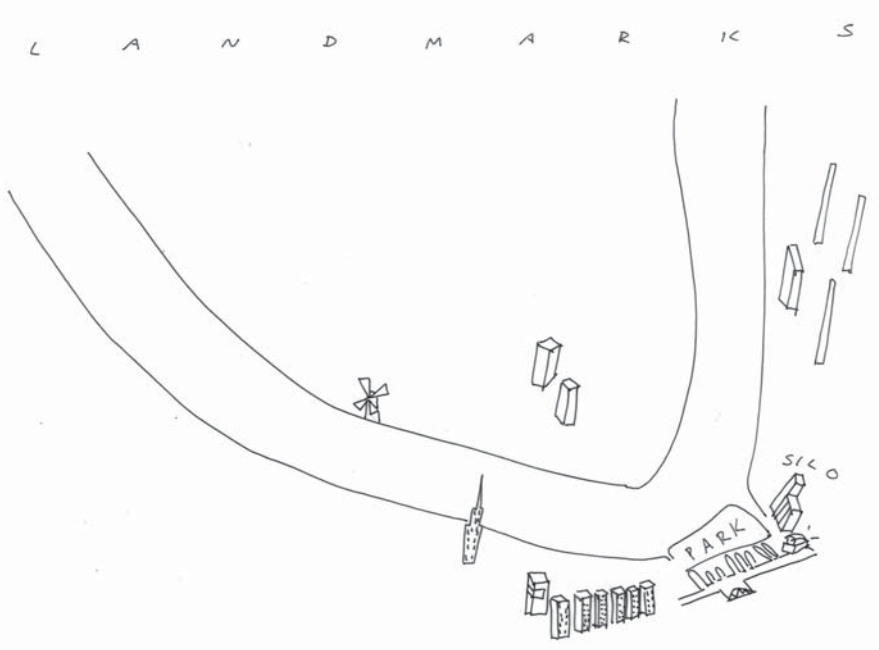

Droogdokkeneiland en iconen / markante gebouwen in de omgeving

Referenties ‘gevonden materiaal en voorwerpen’

3.5 Duurzaamheid

Kort wordt ingegaan op een aantal duurzaamheidaspecten in het nieuwe park, maar eigenlijk vormt het een integraal onderdeel van de visie en is het verweven in alle planlagen. Om te beginnen spreekt uit de keuze voor de hoofdthema's een duurzame insteek; uitbreiding van het natuurlijke milieu en dit beleefbaar maken voor de stedelingen en voortbouwen op de lagen, die de geschiedenis heeft gebracht.

Meer concreet wordt dit vertaald in het behoud van delen, gebouwen en structuren in het gebied, die interessant en bruikbaar zijn voor het toekomstige park, bijv. boomgroepen en gebouwen, die als 'groene oases' opgenomen worden (bijv. sluismeesterwoning met tuin) en de droogdokken, die nieuw leven ingeblazen worden.

Hergebruik van materialen is een ander belangrijk duurzaamheidthema in de visie, dat op verschillende manieren is uitgewerkt. Om het dynamische riviermilieu te kunnen realiseren zal (zoveel mogelijk) gewerkt worden met een 'gesloten grondbalans'. De eerste berekeningen laten zien dat dit haalbaar zou moeten zijn. Ook zullen de 'overgebleven' materialen (vooral aan de dokkenzijde) een nieuwe plek vinden in het park. We denken hierbij aan kasseien voor verharding van de bastions, oude stutbalken en metalen platen als steigerdek etc. Ook grotere elementen zoals haspels, buizen, rails etc. kunnen als 'object trouvé' een nieuw leven krijgen als meubilair of speelelement.

0
25
50
75
100

04. SCHETSONTWERP DROOGDOKKENPARK

Boomgroepen van eik, iep, esdoorn en es

Platanenrijen

Bestaande beplanting

Kenmerkende beplanting voor schorrenmilieu

Paden / fietspad van bewerkt beton

Droogdokkenweg met bushalte /kasseienverharding

Parkeren (20 – 30 stuks)

Infrastructuur Royersluis / kasseienverharding

Te behouden bebouwing (deels beschermd)

Vijzelgemaal Royersluis

'Balkon' (fuifruimte / groendienst) / kasseienverharding

Bunkers

Relict Vossenschijnsluis

Bastions met keer- / kademuren

Steigers met trappen

Bruggen

Trappen (beton)

Harde oevers (basaltkeien)

Speelgelegenheid met betonnen keermuurtjes

Trapveld met betonnen keermuurtjes

Nieuwe locatie scheepslicht

Vogelspotplek (onderdeel steiger)

Getijdenpoeltjes met betonnen stapstenen

Voor de eerste fase, het Droogdokkenpark, is de visie uitgewerkt tot het niveau van een schetsontwerp. Het ontwerp wordt in dit hoofdstuk voornamelijk toegelicht door middel van kaarten, doorsneden en impressies en in mindere mate door tekst. De achterliggende overwegingen, hoofdprincipes en sferen zijn uitgebreid toegelicht in hoofdstuk 3, in het schetsontwerp wordt slechts ingegaan op de meer concrete uitwerking per parkdeel.

Eilanden

In de nieuwe situatie ontstaan drie eilanden, die ieder hun eigen karakter krijgen. Het meest noordelijke eiland behoudt zijn bijzondere cultuurhistorische relicten; de Duitse bunker en het relict van de sluis bij de uitmonding van de Vossenschijn, compleet met voormalig toevoerkanaaltje en de rij populieren. De verbindende steiger eindigt in een vogelspotplek met uitzicht op de grootste slibplaat van het park. Te verwachten is dat hier in ieder geval de bonte strandloper, oeverloper en tureluur zullen neerstrijken op zoek naar voedsel. Het pad, dat de oorspronkelijke dijk volgt zal ca. 0.50m. hoger liggen (namelijk 8.50m.+TAW) dan het omringende maaiveld, zodat de dijk herkenbaar blijft. Dit geldt voor alle eilanden.
Het middelste eiland krijgt een plateau net onder het niveau van het dijkpad. Hierdoor is geschikt als bijv. pick-nick- en barbecueplek. Ook het scheepslicht kan hier een plek krijgen.
Het meest zuidelijke eiland zal vooral een speeleiland worden met een lagergelegen plateau, net boven hoogwaterniveau (bijv. 6m.+TAW) waarin poeltjes en stapstenen zijn opgenomen. Andere waterspeelelementen kunnen hier aan toegevoegd worden.
De oevers van de eilanden blijven aan de Scheldezijde verhard, evenals in de huidige situatie. De verharde oever zal doorgetrokken worden ter plaatse van de 'doorbraken' om erosie te voorkomen. De 'luwe achterzijde' van de eilandoevers krijgen een meer natuurlijk karakter; grasdijken en aan de onderzijde een veranderlijk talud door aanslibbing en eroderende werking.
Bruggen verbinden de eilanden onderling en het zuidelijke bastion en volgen, evenals het pad, de oude dijk. De bruggen tussen de eilanden bestaan uit een gebogen houten spant die de nieuwe doorbraken in de oude dijk markeren. Tevens sluit de vormentaal aan bij de markante Mexicobrug, die een landmark aan de andere kant van het Droogdokkeneiland vormt. Een houten boog overspant de geul tussen twee eilanden. Middels stalen trekstaven hangt het brugdek van de bogen af. Het dek bestaat uit een stalen roosterplaten, waardoor de getijdenbeweging maximaal kan worden beleefd. De leuningen bestaan uit vrij transparant stalen gaas.

Slikken en schorren

De hoofdprincipes van het slikken- en schorrenmilieu zijn al beschreven in paragraaf 3.3. Belangrijk is dat dit dynamische milieu gerealiseerd kan worden op een manier die toch veilig is. Dit betekent afgraving tot een niveau tussen 4m. en 5m.+TAW, waardoor kreken zullen ontstaan. De helling waaronder afgegraven wordt loopt af richting parkzijde, zodat aan deze kant meer open water zal ontstaan en aan de eilandzijde meer sedimentatie zal plaatsvinden. Het hellingspercentage ligt bij voorkeur tussen 0.2% en 0.5%. Een beheersmaatregel in het park zal waarschijnlijk bestaan uit baggerwerkzaamheden achter de eilanden (eens in de paar jaar). De oevers aan de parkzijde zullen aan de onderzijde verhard moeten worden in verband met het dynamische karakter van de slikken en schorren. We stellen voor dit op eenzelfde manier te doen als de oevers van de eilanden aan rivierzijde (basaltkeien).

Dijkpark

De hellingen van het dijkpark lopen vanaf de slikken en schorren geleidelijk op van 5m.+TAW tot 9.25m.+TAW, de toekomstige waterkeringshoogte. In het noordelijk deel van het dijkpark is veel ruimte om dit hoogteverschil op te lossen en ontstaan zeer flauwe hellingen, die op het hoge deel naadloos aansluiten bij het bastion bij de Royersluis. In de hellingen word

en een trapveld en een speelplek 'in de helling gesneden', waardoor een vlak gelegen plek gecreëerd wordt. Aan de hoge zijde worden de hoogteverschillen opgelost door grastreden met keerelementen, die als tribune kunnen dienen.
De technische waterkering is opgenomen in dit dijkpark, maar zal niet als technisch talud zichtbaar zijn. Aan de dokkenzijde is een gebouwde voorziening opgenomen in het dijkpark, waar ruimte is voor de groendienst, eventueel openbare toiletten en een fuifruimte. Het dak van het gebouw op 8m.+TAW is betreedbaar en biedt een prachtig zicht op de droogdokken in de lengterichting. Een padennetwerk maakt het dijkpark toegankelijk voor wandelaars en fietsers. De paden in de lengterichting ('stroompaden') vormen de hoofdpaden en hebben een breedte van 4m. De kortsluitende paden zijn smaller (2m. breed). Het pad boven op de dijk functioneert, naast wandelpad, ook als doorgaande fietsroute. Alle paden worden uitgevoerd in bewerkt beton.

Bastions

Door de afgraving van een deel van het bestaande maaiveld zal de Belvédère omgevormd worden naar een bastion, dat zich verheft boven de riviernatuur. Hier wordt aan de noordzijde bij de Royersluis een nieuw bastion aan toegevoegd. Het 'Belvédère-bastion' blijft op de huidige hoogte van 8.50m.+TAW liggen (waterkering loopt ter hoogte van de brug) en krijgt een verharding van kasseien, zoals ook op het droogdokkenterrein liggen. De nieuwe kademuur, die aan de parkzijde moet komen borduurt voort op het profiel van de bestaande damwand aan de kant van de Kattendijksluis. Het nieuwe bastion bij de Royersluis komt bijna in zijn geheel op waterkerende hoogte te liggen. Bij de aansluiting naar de grashelling loopt het kasseienplein geleidelijk naar beneden. Het bastion neemt het nieuwe vijzelgemaal Royersluis in zich op. De kademuur van dit bastion wordt in baksteen uitgevoerd, deze sluit aan bij de bestaande gemetselde kademuren van het huidige sluizencomplex.

Steigers

De hooggelegen lange steigers die de verschillende parkdelen verbinden en een hoogwatervrije routing door het park mogelijk maken zijn in stijl en karakter een verwijzing naar het havenverleden. Een stoer element, dat toch zo ijl en transparant mogelijk wordt gehouden in de constructie om het doorzicht niet te veel te belemmeren. Het steigerdek wordt gemaakt van materialen die 'over zijn gebleven' in de haven, bijv. houten stutbalken. Deze worden op dezelfde dikte gezaagd waardoor een glad brugdek ontstaat. Verschillende breedtes van de planken verwijzen naar het vroegere gebruik en creëren een speelse dekvoer. Om de steiger zo rank mogelijk te houden wordt de onderconstructie in staal uitgevoerd. De keuze voor grote afstanden van 10 meter tussen de kolommen met hoge stalen liggers in lengterichting zorgen ervoor dat het maaiveld en het water ongehinderd door kunnen lopen. Als leuning wordt hier net als bij de bruggen een transparante constructie van metalen gaas voorgesteld.

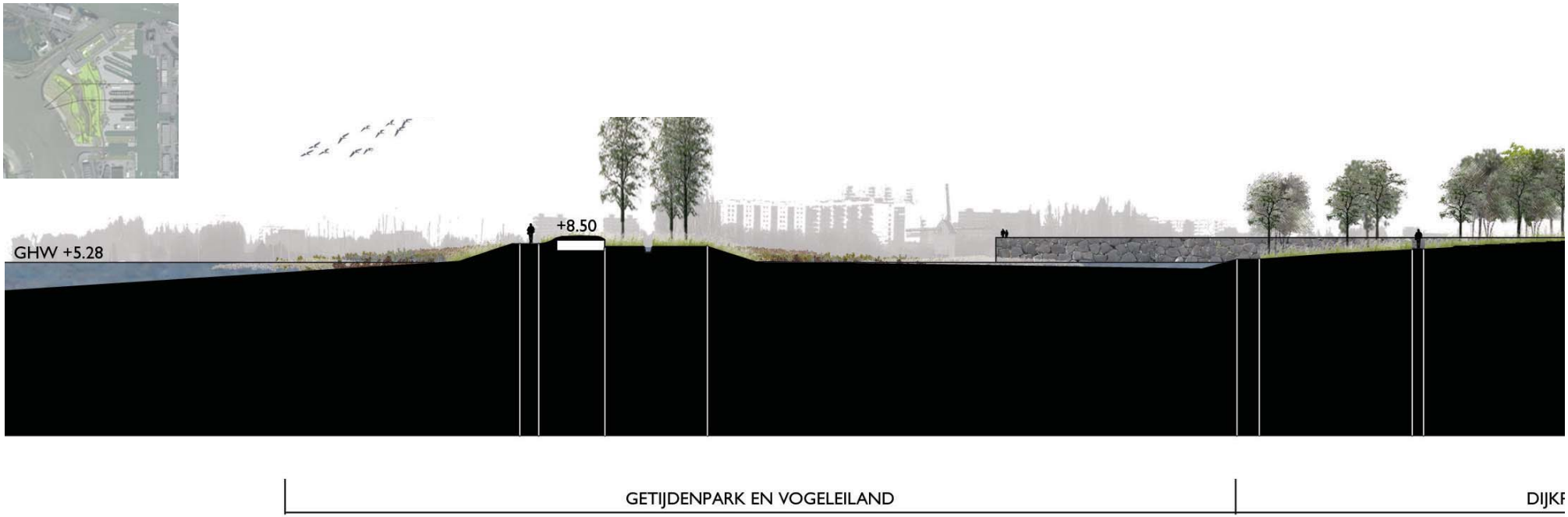

Doorsnede A

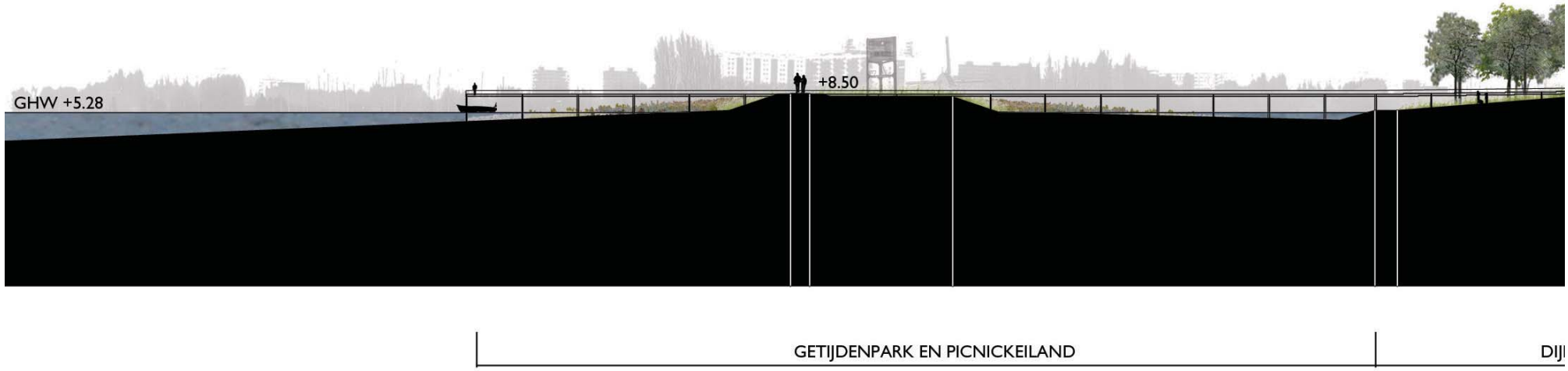

Doorsnede B

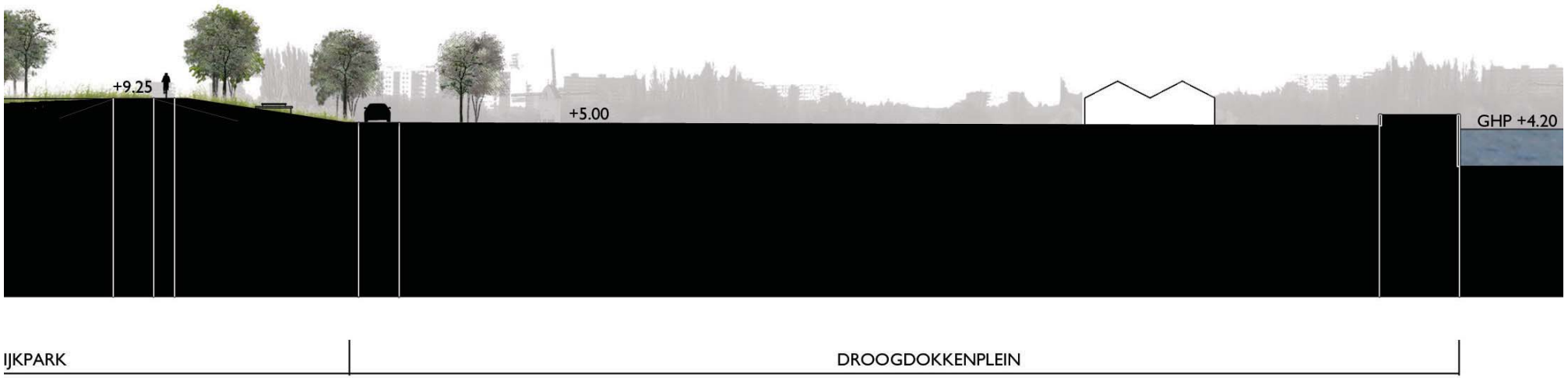
+9.25
+5.00
GHP +4.20
IJKPARK
DROOGDOKKENPLEIN

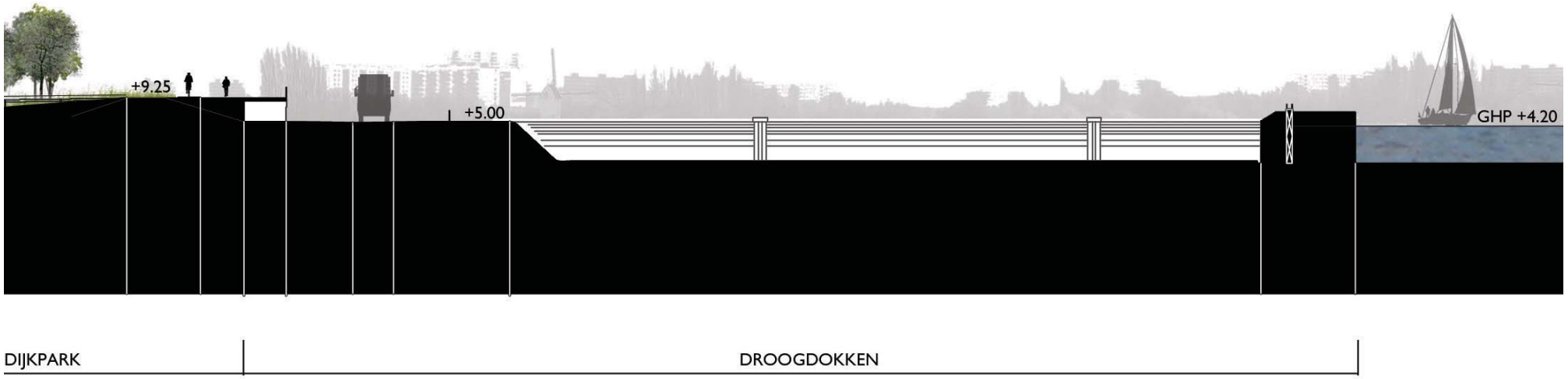
+9.25
+5.00
GHP +4.20
DIJKPARK
DROOGDOKKEN

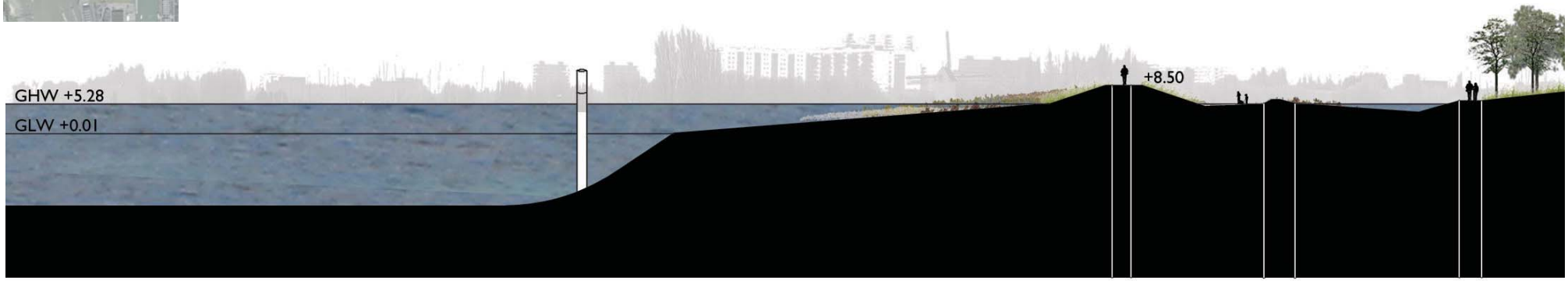

Doorsnede C

GETIJDENPARK EN SPEELEILAND

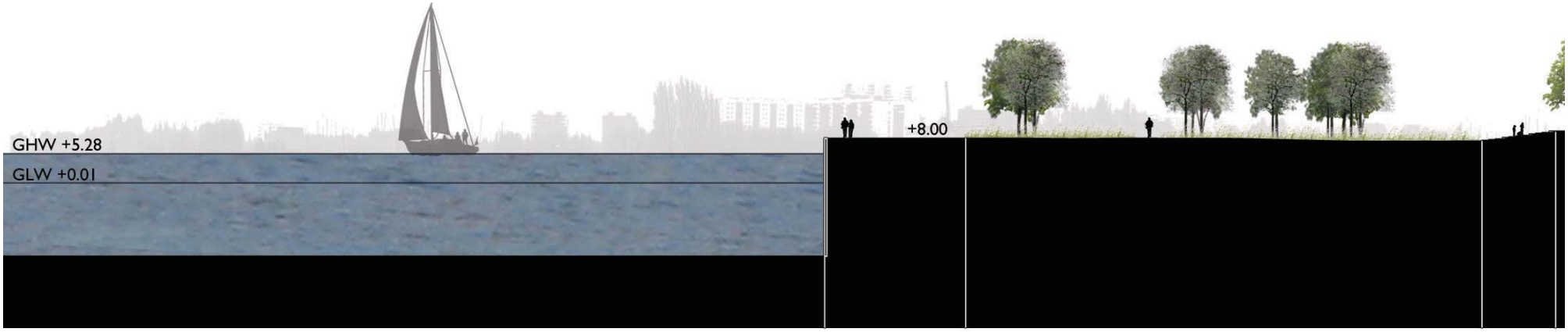

Doorsnede D

BELVÉDÈRE BASTION

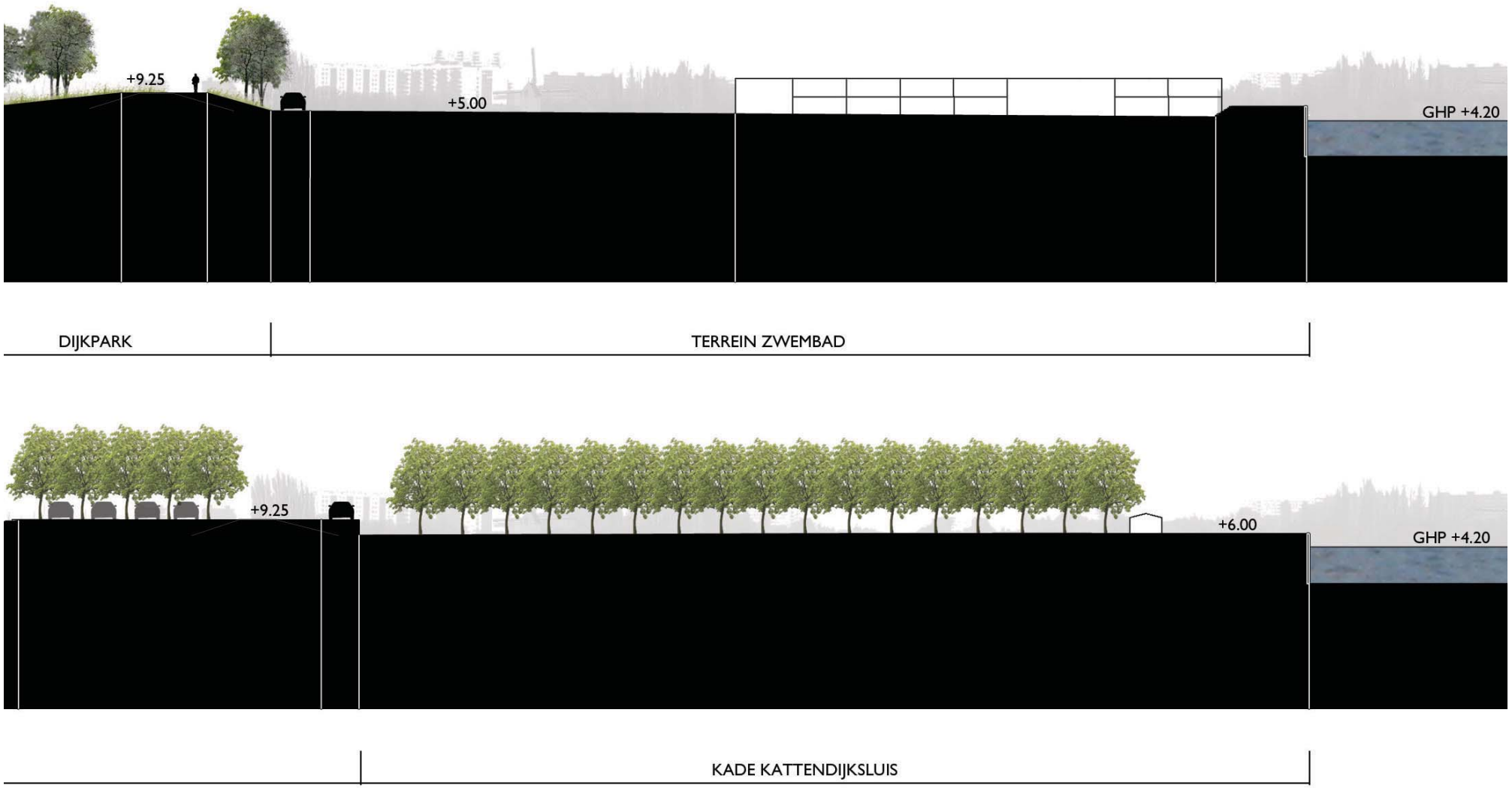
+9.25
+5.00
GHP +4.20
DIJKPARK
TERREIN ZWEMBAD
+9.25
+6.00
GHP +4.20
KADE KATTENDIJKSLUIS

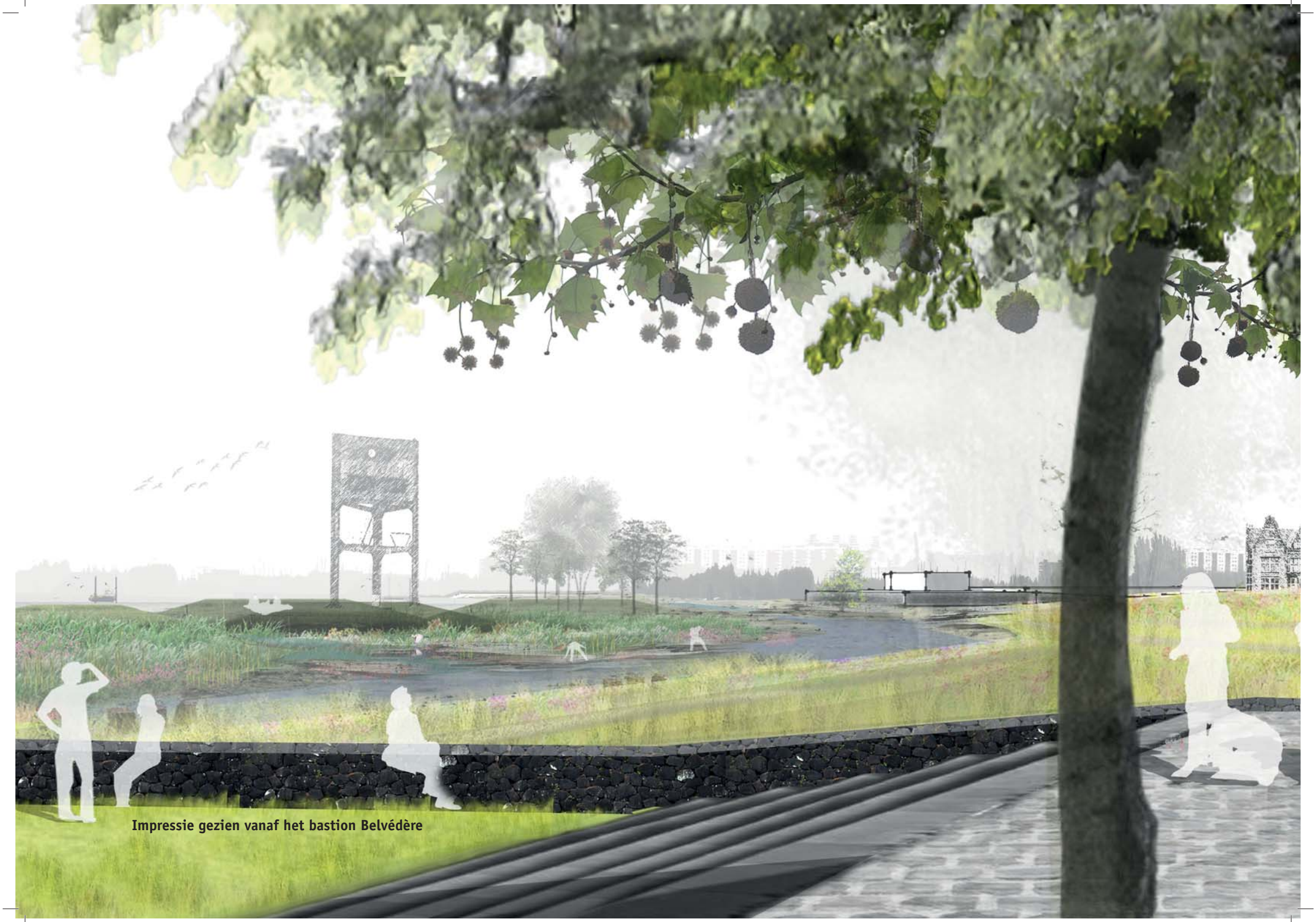

Impressie gezien vanaf het bastion Belvédère

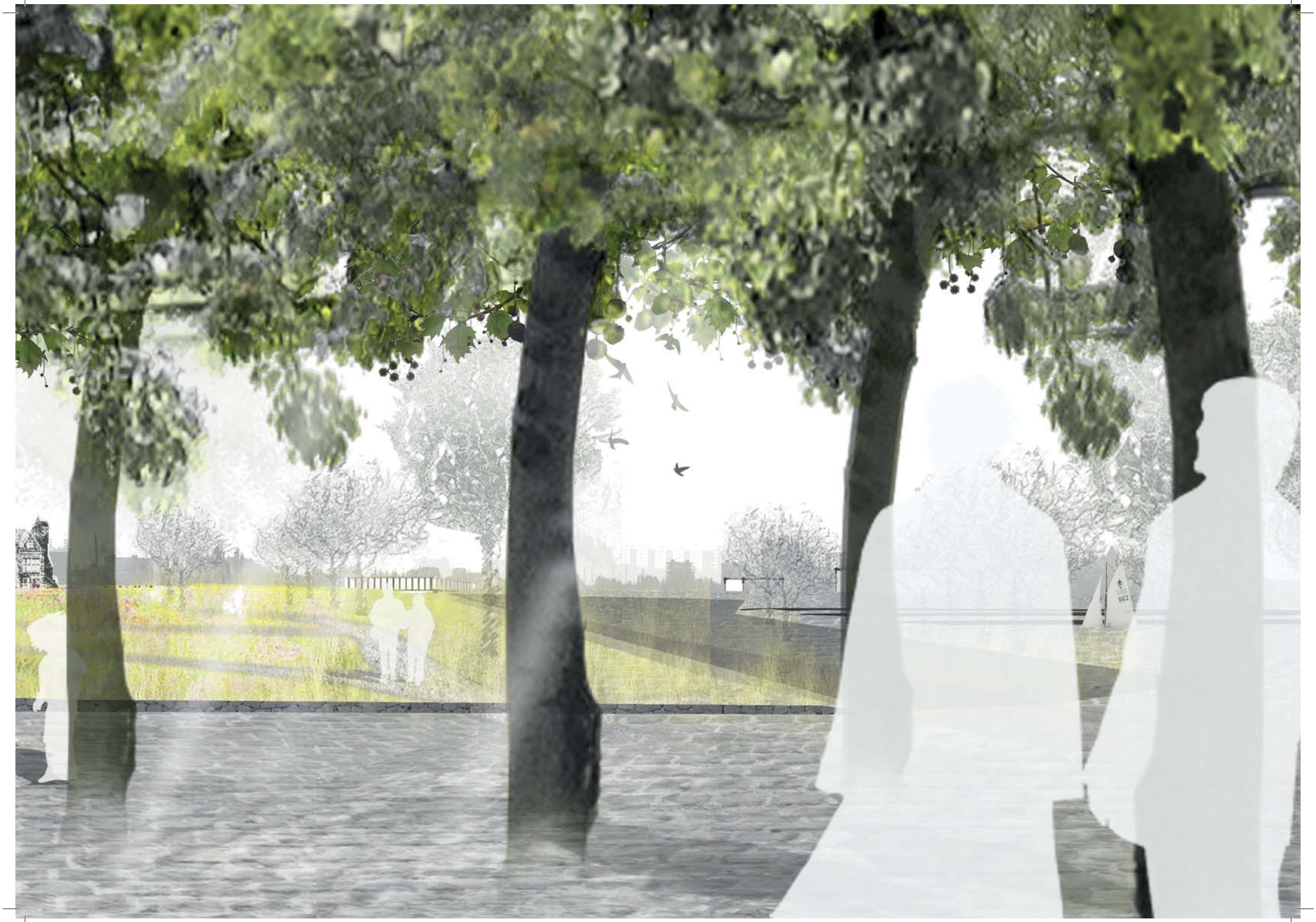

Impressie gezien vanaf het lage pad

Impressie gezien vanaf het picknick-eiland

06. PLAN VAN AANPAK VERVOLG

In dit hoofdstuk wordt het Plan van Aanpak voor het vervolg beschreven. Proces en planning zijn gebaseerd op de voorstellen van de stad Antwerpen, zoals beschreven in het 'Projectdossier inrichting Droogdokkenpark' (deel C). Bij de opstelling van het Plan van Aanpak is ervan uitgegaan dat dit concreet gemaakt wordt tijdens de gunning- en onderhandelingsprocedure. Achtereenvolgens komen proces, planning en raming van de studiekosten voor het uitvoeren van de volledige studieopdracht aan bod.

Proces

Het Ontwerpteam is gewend aan complexe projecten, zowel wat betreft de inhoud als wat betreft het proces en de overleg- en communicatiestructuur. Wij tonen respect voor de verschillende disciplines en belangen van de betrokken partijen. Datzelfde geldt voor de wensen van de gebruiker. Zij zijn het uiteindelijk, die het park 'tot leven wekken'. Ook geloven wij in de kracht van een goed ontwerp, dat schijnbare verschillen van inzicht kan overbruggen. De ontwerpinzending biedt een stevige basis en is tegelijkertijd flexibel genoeg om aanvullende wensen en eisen van de opdrachtgever en andere partijen een plek te kunnen geven met behoud van de leidende thema's en hoofdprincipes zoals geformuleerd in de visie.

Stappen

Het proces voor het vervolg van de studieopdracht bestaat uit de volgende stappen:

Stap 1 Ontwerp

- Opstellen voorontwerp: vertaling van wedstrijdontwerp naar voorontwerpdossier
- Opstellen definitief ontwerp: aanpassing en verdere uitwerking voorontwerp, waarin de opmerkingen uit de advies- en besluitvormingsronde zijn verwerkt.

Stap 2 Uitvoeringsdossier
- Opstellen uitvoeringsontwerp op basis van definitief ontwerp
- Vergunningsaanvragen: opmaken aanvraag stedenbouwkundige vergunning en ondersteuning bij aanvraag andere vergunningen (o.a. milieuvergunning, subsidieaanvragen)
- Opstellen aanbestedingsdossier (incl. bestek, meetstaten etc.) dat volledig complementair zal zijn aan de plannenbundel definitief ontwerp

Stap 3 Aanbestedingsprocedure
- Administratieve en inhoudelijke ondersteuning van de opdrachtgever bij aanbestedingsprocedure en opstellen vergunningsverslag

Stap 4 Opvolging der werken
- Controle op uitvoering van de werken en artistieke leiding

Overleg

Conform de door de stad aangegeven overlegstructuur worden een aantal verschillende overlegkringen met een eigen samenstelling en rol onderscheiden:

Projectteam

Het projectteam houdt zich bezig met de dagelijkse opvolging van het project, onder coördinatie van projectleider AG Stadplanning. De projectleider Waterwegen &Zeekanaal zal ook zitting hebben in het projectteam. Projectteam en Ontwerpteam zullen maandelijks overleggen.

Overlegstructuur AG stadplanning / Waterwegen en Zeekanaal nv

Overlegstructuur tussen beide partijen zal worden vastgelegd in de Realisatieovereenkomst Droogdokkenpark.

Ontwerpteam Masterplan Scheldekaaien

Het ontwerpteam Masterplan Scheldekaaien voert supervisie bij de uitwerking van de deelprojecten om de samenhang van de Scheldekaaien als geheel te garanderen. Uitgegaan wordt van een aantal bijeenkomsten met de supervisor op cruciale momenten.

Stedelijke plangroep

Ter voorbereiding van de stedelijke besluitvorming zullen de (tussentijdse) voorstellen voorgelegd worden aan de plangroep. Het Ontwerpteam kan de presentaties voor deze plangroep verzorgen.

Andere adviesorganen

Indien nodig kunnen door het Ontwerpteam presentaties gegeven worden voor andere adviesorganen, die betrokken worden bij de voorbereiding van de uitvoering van het project.

Besluitvorming

Er zijn een aantal besluitvormingsmomenten in het gehele proces opgenomen. Het Ontwerpteam zal, indien nodig, de presentaties verzorgen bij deze besluitvormingsmomenten.

Participatie en communicatie

Participatie zal plaatsvinden op basis van de Open Oproep wedstrijdbundel, de krijtlijnen van het Masterplan Scheldekaaien vormen de uitgangspunten, die niet ter discussie staan. Een breed publiek krijgt de kans om ideeën en opmerkingen over het ontwerp te geven, die door het Ontwerpteam verwerkt worden tijdens het opstellen van het voorontwerp. Bij de oplevering van het voorontwerp zal een terugkoppeling van de participatie plaatsvinden. Het ontwerpteam zal tijdens de uitvoering van de opdracht de opdrachtgever ondersteunen bij de voorbereiding en uitvoering van participatieve en publieksgerichte acties, zoals deelname aan participatie bijeenkomsten en activiteiten, aanleveren beeldmateriaal en presentatiepanelen.

Planning

Door de stad Antwerpen wordt tot en met de aanbesteding de volgende planning voor het vervolgtraject van het Droogdokkenpark voorgesteld. Bij voorkeur loopt het proces voor het opstellen van de globale visie voor het gehele Droogdokkeneiland parallel met het ontwerpproces van het Droogdokkenpark.

Planning proces t/m aanbesteding

Stap 1 Ontwerp DDP en globale visie DDE	
- Opstellen voorontwerp en concept globale visie	okt. 2011- jan. 2012
- Besluitvorming voorontwerp en concept globale visie	feb. 2012- mei 2012
- Opstellen definitief ontwerp en globale visie	juni 2012- okt. 2012
- Besluitvorming definitief ontwerp en globale visie	okt. 2012- nov. 2012
Stap 2 Uitvoeringsdossier	
- Opstellen uitvoeringsontwerp	dec. 2012- jun. 2013
- Opstellen aanbestedingsdossier	dec. 2012- jun. 2013
- Opstelen vergunningsdossier	dec. 2012
Stap 3 Aanbesteding	
- Aanbestedingsprocedure	feb. 2014

Bij gunning van de opdracht kan een meer gedetailleerde planning voor stap 1 er als volgt uit zien. Ook hier loopt bij voorkeur het opstellen van de globale visie voor het gehele Droogdokkeneiland parallel met het ontwerpproces Droogdokkenpark.

Planning voorontwerp

Voorontwerp (VO) DDP en concept globale visie (GV) DDE		
- Vaststellen definitief p.v.e. / participatie	zomer (sept.) 2011	-
- Opstellen 1e concept VO en GB	okt. 2011	4 weken
- Overleg projectteam	eind okt. 2011	-
- Opstellen 2e concept VO en GB	nov. 2011	4 weken
- Overleg projectteam	eind nov. 2011	-
- Evt. presentatie supervisor	eind nov. 2011	-
- Opstellen definitief VO en GB	dec. 2011-jan. 2012	6 weken
- Raming uitvoeringskosten obv. VO	jan. 2012	2 weken
- Presentatie projectteam VO en GB	jan. 2012	-
- Terugkoppeling participatie	jan. 2012	-
- Evt. presentatie stedelijke plangroep		-
- Besluitvorming VO en GB	feb. 2012- mei 2012	2 maanden

Raming studiekosten

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de raming van de studiekosten voor het uitvoeren van de volledige studieopdracht, waarin de uitgangspunten zoals aangegeven in het projectdossier (deel B) zijn meegenomen.

Ereloon deelopdracht 1, globale visie Droogdokkeneiland
Voor dit onderdeel van de opdracht is een forfait van € 75.000,- opgenomen.

Ereloon deelopdracht 2 voorontwerp Droogdokkenpark
Voor het opstellen van het voorontwerp is een bedrag opgenomen dat is berekend op basis van het taakstellend budget (€ 15 miljoen). Dit wordt vermenigvuldigd met een percentage van 6% (KVIV-norm), waarvoor dit ontwerpteam deze opdracht wil aanvaarden. Dit heeft o.a. te maken met een aantal onzekere factoren (bijv. t.a.v. grondstabiliteit en de grote constructieve elementen) waarvoor externe expertise ingehuurd moeten worden. Voor deze fase is een aandeel van 20% van het ereloon uitgetrokken.

De berekening van het ereloon voor de voorontwerpfase is dan als volgt:
€ 15.000.000*6%*20%= € 180.000,-

Resterend ereloon deelopdracht 2 Droogdokkenpark
Het resterend ereloon wordt berekend op basis van de definitieve raming, die wordt opgesteld op basis van het definitief ontwerp. Dit bedrag wordt wederom vermenigvuldigd met 6% en de resterende 80%. Door bovenstaande bedragen (€ 75.000,- en € 180.000,-) hiervan af te trekken worden de totale studiekosten inzichtelijk. Dit bedrag is excl. BTW.

N.B. Het ereloon dekt alle kosten, waaronder ook overleg- en toelichtingsmomenten, verslagneming, verplaatsingskosten, presentaties en werfvergaderingen die nodig zijn enerzijds voor het conceptueel ontwerp en anderzijds voor de kwaliteitsbewaking.

Droogdokkenpark Antwerpen
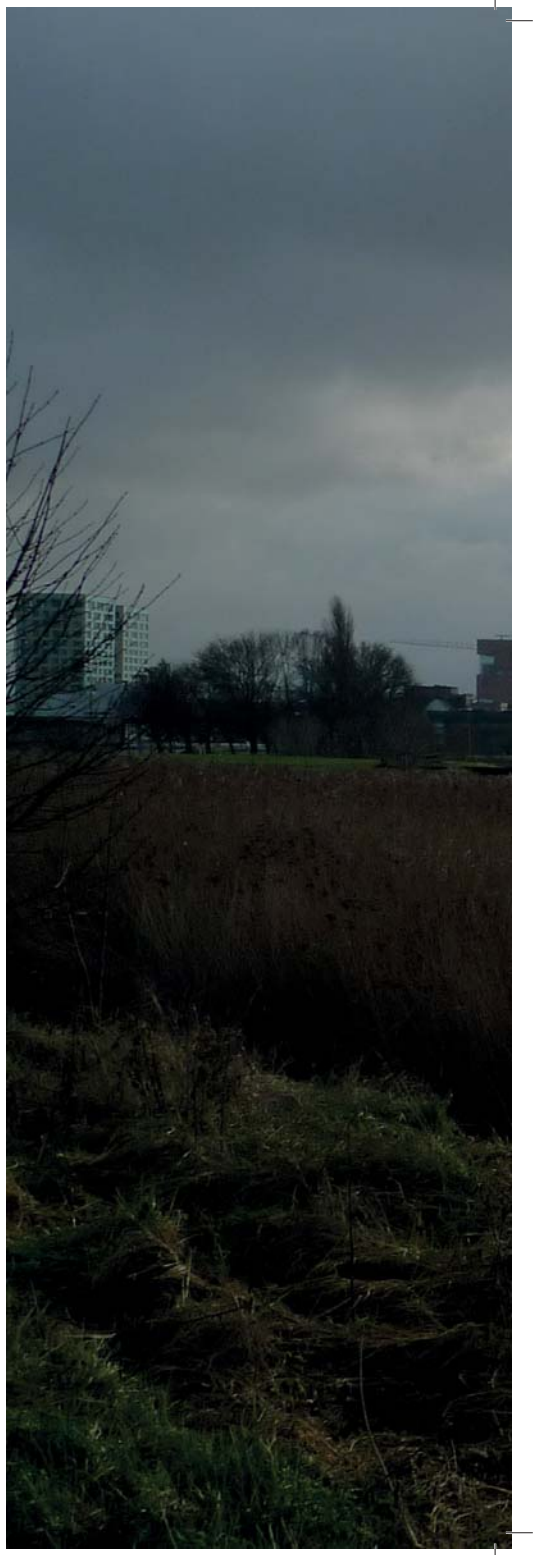
‘een unieke plek in de stad’